

Budget och verksamhetsplan 2023–2025

Vårgårda kommun
Beslutsunderlag kommunfullmäktige

Foto: © Vårgårda kommun

Alliansens inriktning för Vårgårda kommun 2023–2025.....	4
Urval av Alliansens prioriteringar.....	6
Attraktivt boende.....	7
Hållbar miljö.....	7
Utvecklande skola.....	8
Konkurrenskraftigt näringsliv.....	8
Social hållbarhet – omsorg och fritid.....	9
Social hållbarhet - organisation.....	9
Hållbar ekonomi och finansiering.....	10
Alliansens förändringar av budgeten i november.....	11
Kommunchefen har ordet.....	12
Tillsammans mot den goda kommunen.....	12
Vision och värdegrund.....	13
Den goda kommunen med 13 000 invånare 2027.....	13
Mål- och resultatstyrning.....	14
Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.....	14
Uppföljning och analys.....	15
Åtgärder för förbättringar.....	15
Dialog på alla nivåer.....	16
Mål och strategier 2023–2025.....	17
Fokusområde Attraktivt boende.....	17
Inriktningsmål.....	17
Fokusområde Hållbar miljö.....	19
Inriktningsmål.....	19
Fokusområde Utvecklande skola.....	22
Inriktningsmål.....	22
Fokusområde Konkurrenskraftigt näringsliv.....	25
Inriktningsmål.....	25
Fokusområde Social hållbarhet – omsorg och fritid.....	27
Inriktningsmål.....	27
Fokusområde Social hållbarhet – organisation.....	30
Inriktningsmål.....	30
Fokusområde Hållbar ekonomi och finansiering.....	32
Inriktningsmål.....	32
Uppdrag till förvaltningen.....	33
Undersöka hur fler elever kan ges möjlighet att driva UF-företag.....	33
Samhällsekonomisk utveckling.....	34
Prognos för konjunkturutveckling.....	34
Befolkningsutveckling.....	35

Planeringsförutsättningar inför budget 2023–2025	37
Ekonomisk analys	38
Resultat.....	38
Kapacitet.....	41
Risk	41
Kontroll.....	42
Ekonomisk redovisning	43
Resultaträkning.....	43
Ekonomiska mål	43
Balanskrav	43
Förklaringar.....	43
Verksamhetens nettokostnad	44
Gemensamma kostnader och intäkter.....	44
Förändringar kommunbidrag	45
Balansräkning.....	48
Kassaflödesanalys	49
Investeringsbudget 2023-2025	50
Kommentarer till investeringsbudget 2023–2025	50
Politisk verksamhet.....	51
Organisationsschema	51
Ansvar och uppdrag.....	51
Kommunförvaltningen	54
Organisationsschema	54
Ansvar och uppdrag.....	54
Strategisk utveckling av större vikt i verksamheterna 2023–2025	61
Utbildning Förskola och F-9.....	61
Utbildning Gymnasieskola	61
Samhällsbyggnad	62
Vård och Omsorg.....	63
Socialtjänst.....	64
Kultur och Fritid.....	65
Strategisk planering och utveckling	65
Kansli	67
Ekonomi	67
Personal.....	67

Alliansens inriktning för Vårgårda kommun 2023–2025

I denna budget ser Alliansen att tillväxten i kommunen nu börjar ge resurser för att göra en rejäl satsning på skolan. Samtidigt har kommunen fortfarande stora investeringar framför sig, och det kräver ett bra resultat för att minimera lånen och samtidigt ha en beredskap i otrygga tider. Kriget i Ukraina i kombination med coronapandemin i både Sverige och andra länder kommer att ha inverkan på kommunens ekonomi.

Mycket talar för en osäker framtid efter nästan oavbruten högkonjunktur sedan 2008 i Sverige. Råvarupriser stiger och flera produkter är det brist på. Energipriserna är höga och marknaden svänger starkt från dag till dag. Kriget i Ukraina har orsakat en flyktingvåg som är den största i Europa sedan andra världskriget och sanktionerna mot Ryssland gör att råvaror och annat måste finna nya transportruttor och ersättas från något annat håll. Detta driver på inflationen och ränte-höjningar har skett och fler är troligen att vänta. Risken att denna budget kan behöva justeras är större än någonsin. Alliansen i Vårgårda är beredda att ta ansvar för vad som kan behöva göras året som kommer. Samtidigt är det viktigt att vår förvaltning tidigt kan se hur politiken vill prioritera så de kan bygga en hållbar organisation.

Alliansens tydliga tillväxtmål och konsekventa politik har nu börjat ge utdelning i resurser och till skillnad från många andra kommuner så har kommunen goda förutsättningar att göra satsningar i år, trots det osäkra läget. Det visar sig att en politik med fokus på tillväxt inte bara ger kommunen mer resurser utan också skapar jobb och investeringar i näringslivet. Helt enkelt bättre möjligheter för medborgarna att leva ett gott liv.

Kommunen växer i alla delar, och nu sedan motorvägen mot Alingsås blev klar ser vi att Hol har blivit en ännu mer attraktiv del av kommunen. Därför har vi en beredskap för detta och satsar redan 2023 på utbyggnad av förskolan där, men vi har också på längre sikt planer på att det kan bli större behov både i Hol och andra delar av kommunen. Förra budgeten lade Alliansen resurser till projektering av ny förskola istället för Björkhyddan, ny musikskola och nytt äldreboende, som nu kommer att realiseras under budgetperioden. Projektet med att uppdatera köken i Nårunga, Hol och Asklanda fortsätter. Arbetet att göra Fridhemsskolan tvåparallellig har kommit igång och allteftersom kommer den skolan att fyllas upp med elever. Sammanlagt har vi i budgeten investeringar på nästan en halv miljard.

Den stora satsningen på drift i budgeten detta år ligger på skolan. Tillväxten i kommunen har varit större än väntat, och det kräver mer resurser. Här gör vi en stor satsning för att komma på rätt nivå. Dessutom gör vi satsningar på kompetenshöjning för att bättre kunna möta elever med särskilda behov och att lärarna i högre grad ska kunna ägna sig åt att vara just lärare.

Vi gör också en rejäl satsning på IT, som kommer att ge bra förutsättningar för att möta framtiden bättre med mer rationella lösningar som underlättar för både

våra omsorgstagare, elever och personal. Under de år som passerat sedan vi lade ihop IT med Herrljunga har arbetet varit koncentrerat på att få till en bra grundplattform i systemet och nu med den på plats kan vi gå vidare. Det börjar nu visa sig i form av t. ex. nyckelfria lås som gör att de äldre kan vara mer trygga och personalen inte behöver skaffa fram en nyckel när någon trycker på larmet.

Alliansen håller fast vid att styra med utgångspunkt i budgetmål och tillsammans med förvaltningen försöker vi hålla relevanta och tydliga mål för våra verksamheter. Resultaten börjar nu synas på allvar i bättre ekonomiska möjligheter. Könsuppdelad statistik ger oss bättre möjligheter att satsa där det bäst behövs och vi har infört ett system för att utvärdera alla beslut utifrån hållbarhet.

En stor kostnad i budgeten handlar om löneökningar och ett nytt pensionsavtal som innebär att personalkostnaderna ökar med över 6%. Många löneavtal går ut 2023 och vi lägger oss på den nivå som SKR rekommenderar i ett mycket osäkert läge. Sammanlagt är detta 24 miljoner av de närmare 60 miljoner som budgeten ökar med mellan 2022–23.

Urval av Alliansens prioriteringar

Samhällsbyggnad

- 1,99 miljoner kr för att stärka upp planarbete och lokalförsörjning
- 490 t kr till kostenheten
- 9,0 miljoner kr för slutförande av kommunalt VA i Horla 2024

Hållbar miljö

- Fortsatt arbete för en fossiloberoende fordonspark
- Minskad energianvändning i kommunens fastigheter
- Fortsatt arbete med att uppnå klimatlöftena i Klimat 2030 och fortsätta att ha ett högt antal löften

Utbildning

- 3,9 miljoner kr för ökade resurser i skolan för bättre resultat
- 1,1 miljoner kr till kompetensutveckling för lärare

Omsorg

- 3 miljoner kr till socialtjänsten för ökade kostnader för placeringar
- Nästan 200 miljoner kr under budgetperioden för byggnation av nytt äldreboende
- Fokus på digitalisering inom äldreomsorgen

Ekonomi

- Nästan en halv miljard kr i investeringar under budgetperioden
- 20 miljoner kr i vinst för att klara framtida investeringar och välfärd 2023

Kultur och fritid

- 1 miljon kr till projektering av sporthall i samarbete med föreningarna
- Satsning på Kulturen i samband med byggnation av musikskolan

Uppdrag

- Alliansen ger förvaltningen i uppdrag att utarbeta en handlingsplan inom förebyggande verksamhet gällande barn och ungdomar. I uppdraget ingår att instifta en uppsökande verksamhet med hembesök samt utöka samarbetet mellan skola, socialtjänst och polismyndighet.
- Undersöka hur fler elever kan ges möjlighet att driva UF-företag.

Attraktivt boende

Byggandet i kommunen fortsätter på rekordhöga nivåer. Bristen på villatomter är fortfarande stor trots att Hjultorps kulle tillförts 2021. För att få en bild av hur högt trycket på bostäder är i Vårgårda kan man ta bostadsrätterna på Bjelkes, som såldes till stor del på ungefär en vecka. Aldrig någonsin har det i Vårgårda gått så fort. Därför behöver vi stärka upp på plansidan så att Vårgårda klarar att leverera detaljplaner snabbare. Alliansen satsar en miljon på detta i ramhöjning. Detta ger oss också möjligheter att göra bättre medborgardialoger för att kommuninvånarna ska kunna känna sig mera delaktiga i var de får sina nya grannar och hur områden utformas. Bostadsbyggande är också på gång i centrum nära Murartorget, på Johannedal och snart är lägenheterna mitt emot Kullingsleden och på Backgårdsgatan 3 och 9 klara.

Alliansen fullföljer satsningen på att skapa VA-nät på landsbygden. I Horla är planeringen i full gång och äntligen kan de som bor i fritidshusområdena få tillgång till fullgott avlopp och slippa begränsningar i byggmöjligheter. Dricksvattennät planeras inte i nuläget. 2025 startar arbetet med att koppla in Hol.

I skrivande stund pågår arbete med detaljplaner för bostäder på Hallaberget, Flaskebergets norra del och på Fagrabo. Detaljplan för verksamhetsområde Vårgårda Norra (vid Rasta) pågår också. Även verksamhetsmark är det brist på i Vårgårda då Flygaren i princip är slutsåld.

Ett bra boende är också att ha tillgång till bra fritid. Därför satsar nu Alliansen på att anslå resurser till en ny sporthall. Alliansen värderar vårt samarbete med föreningarna högt, och vill fortsätta med att föreningarna tar en ledande roll när vi bygger lokaler. Därför förväntar vi oss ett samarbete mellan föreningarna som är verksamma i nuvarande sporthall som tillsammans med kommunen och ideellt arbete kan få byggnationen att bli bra.

Hållbar miljö

Vårgårda kommun deltar aktivt i Västra Götalandsregionens projekt ”Klimat 2030” och har beslutat arbeta med 16 av de 20 klimatlöften vi tidigare tagit ställning till. Det är en ökning med ett löfte jämfört med förra året. Grunden till ett gott miljöarbete lades i miljöberedningen, vars mål följs upp av kommunfullmäktige. Vårgårda kommun tillhör de kommuner som har störst andel miljöfordon och mycket av den upphandlade verksamheten är baserat på gasfordon.

Energiförbrukningen i byggnader fortsätter vi att aktivt arbeta med och solceller byggs på taken på fler och fler byggnader. Vi håller fast vid att ha höga krav på energieffektivitet i våra nybyggen och bygga med hållbara byggsätt.

Kommunen håller också en god nivå när det gäller ekologiska varor, men prioriterar också svenskt kött och svenskodlad mat för att hålla en god och hållbar kvalitet, där vi vet att maten är producerad under goda förhållanden med låg användning av till exempel antibiotika. Kriget i Ukraina har gjort många fler medvetna om vikten av en svensk matproduktion om transporterna inte fungerar. Därför anser Alliansen det av högsta vikt att kommunen tar sitt ansvar för att köpa in svenskproducerad mat.

Utvecklande skola

Allians för Vårgårda satsar 2023 på stora ekonomiska förbättringar för våra barn och unga. Skolan har gjort framsteg de senaste åren men än är vi inte nöjda. Vi vill skapa de bästa förutsättningar för våra elever och att de ska nå så långt som det är möjligt. Grunden för ett bra lärande ligger i att ha kunniga och trygga lärare som kan bemöta våra elever på ett professionellt sätt. Detta har Vårgårda kommun idag, men kompetensutveckling är alltid efterfrågat för att bli ännu bättre. Detta vill Alliansen möta och lägger 1,1 miljoner på kompetensutveckling i olika former för att ännu bättre bemöta elever med särskilda behov.

Skolan i Vårgårda har i jämförelse med andra kommuner haft något mindre resurser än snittet och nu tar Alliansen ett rejält kliv med 3,9 miljoner i förstärkning till skolans budget. Alla år har Alliansen satsat så mycket som möjligt på skolan, men inflyttningen av fler barn och unga i kommunen har gjort att många satsningar inte gett önskat resultat. Många nya lokaler i förskolan och skolan har också ätit upp resurser vilket lett till att satsningarna genom åren inte gett så mycket mer än bättre ytor att bedriva verksamhet på. Tempot i lokalförbättringar kommer inte att minska de närmaste åren, men tack vare kommunens tillväxt kommer nu möjligheter att öka resurserna.

Alliansen ger också förvaltningen i uppdrag att tillsammans med ett förvaltningsövergripande samarbete utarbeta en handlingsplan inom förebyggande verksamhet gällande barn och ungdomar. I uppdraget ingår att instifta en uppsökande verksamhet med hembesök samt utöka samarbetet mellan skola, socialtjänst och polismyndighet. Alliansen vill också att fler elever ska ges möjlighet att driva UF-företag på gymnasieskolan. Dessutom strävar Alliansen efter ett program-utbud på Sundlergymnasiet som på bästa sätt kan ge kompetensförsörjning till det lokala näringslivet.

Konkurrenskraftigt näringsliv

Grunden till skatteinkomster ligger i att människor har arbete och att det finns ett starkt närings-liv. Därför strävar Vårgårda kommun efter att ha mycket goda relationer med våra företag. Före-tagen verkar uppskatta vårt sätt att arbeta och har därför gett Vårgårda högst betyg av alla i Sverige. Alliansen avser att fortsätta detta arbete som är en ständig färskvara.

Kommunen arbetar just nu med detaljplan strax norr om samhället för att få tillgång till ytterligare mark för verksamheter. I den nya fördjupade översiktsplanen pekar kommunen ut flera möjliga platser för fortsatt utveckling av möjligheter för företagsetableringar och samma kommer att ske i den fördjupade översiktsplanen i Hol.

Kompetensbrist är ett stort hinder i utvecklingen av näringslivet, därför är det viktigt att kommunen är lyhörd för de utbildningar som behövs och tillsammans med näringslivet lockar eleverna att välja utbildningar som kan stärka Vårgårdas näringsliv. Ett sätt att göra detta på är att tillsammans med representanter för näringslivet ha programråd knutna till gymnasielinjerna. Alliansen vill också att fler elever ska få chansen att driva eget företag som UF-företagare.

Social hållbarhet – omsorg och fritid

Planeringen för framtidens äldreboende pågår för fullt och i denna budget lägger Alliansen rejält med pengar i budgeten. Stora årskullar kommer inom ett fåtal år behöva ett bra boende i Vårgårda, och nu när pandemin inte längre får människor att avstå från särskilt boende, så har trycket på äldreomsorgsplatser ökat.

Pandemin har inneburit extraordinära påfrestningar på omsorgen och vår förvaltning har förtjänstfullt klarat av att hålla nästan helt hålla smittan borta från våra sköra äldre i både särskilt boende och i hemtjänsten. Alliansen vill verkligen framhålla att vår kommunala personal har gjort ett mycket bra arbete med all skyddsutrustning och annat som fortfarande innebär extra påfrestningar.

Digitalisering är också ett viktigt område inom omsorgen. Framtidens vårdinformationssystem kommer att kräva resurser på olika sätt. Digitalisering innebär också många nya sätt att utföra arbetsuppgifter t ex genom nattkameror och näthandel av livsmedel, vilket kommer att bidra till att personalen kan arbeta med omvårdnad i större grad. Men framför allt kommer detta bidra till en bättre tillvaro för omsorgstagarna. Redan nu är nyckelfria lås införda och det innebär kortare tid för att komma på plats när en omsorgstagare trycker på larmet.

Social hållbarhet - organisation

Andelen heltidsanställda i Vårgårda kommun fortsätter att öka och det är en viktig jämställdhetsfråga för att främst kvinnor ska få bättre pensioner. Ett aktivt arbete med arbetsmiljöfrågor är också viktigt för att personalen ska känna trygghet och vilja fortsätta i kommunens viktiga verksamhet. Ett bra arbetsmiljöarbete leder också till lägre sjukfrånvaro och ett friskare liv vilket också sparar resurser för kommunen.

Ett fortsatt arbete för att stärka ledarskapet i kommunen ser Alliansen som viktigt. Gott ledarskap betyder mycket för arbetsmiljön och trivseln. Ett

ledarskap som bygger på förtroende och tillit ger mod att våga förändra och utveckla vår kommun för att möta framtidens utmaningar. Därför fortsätter vi att jobba med chefsutbildning och ledarskap i förvaltningen som alla våra anställda ska få del av.

Hållbar ekonomi och finansiering

Alliansen budgeterar för ett resultat på 20 miljoner i denna budget. Det är ett mycket högt lagt mål, som ger Vårgårda stora möjligheter att klara investeringar utan att behöva låna så mycket. Förutom att tillväxten kräver utbyggnader så är Vårgårda liksom många andra kommuner fyllt av byggnader från 60- och 70-talen då kommunernas verksamheter växte mycket. Dessa byggnader kräver mycket underhåll och behöver renoveras eller bytas ut. De stora investeringarna innebär ökade lån och minskad soliditet, men också att Vårgårda stärker möjligheterna i framtiden, med minskad energiförbrukning och minskade underhållskostnader med välbyggda nyare lokaler.

Höjningen av vinsten ökar självfinansieringen vilket innebär att lånen kan betalas av tidigare. Alliansen anser att Vårgårda kommun på sikt behöver ligga på en nivå om 75 miljoner i självfinansiering per år på investeringarna för att kunna klara dem utan att ta för stora lån. En bra vinstnivå är alltså garanten för att kunna ha bra välfärd i framtiden och inte slå i lånetaket.

Alliansen för Vårgårda

Bengt Hilmersson © Mikaela Engström (M) Åsa Hallberg (KD) Christer Björnsson (L)

Alliansens förändringar av budgeten i november

Alliansen väljer att i princip gå fram med en oförändrad budget när det gäller verksamheternas tilldelning jämfört med budgeten som beslutades i juni. Poängen med att lägga en budget i juni är ju att verksamheterna ska få längre tid för att hinna ställa om inför kommande budgetår. Däremot finns vissa förändringar som har påverkat så mycket så att ta hänsyn till dem är det enda rimliga.

Den stora förändringen är pensionskostnaden som ökat med nästan 10 miljoner som vi tar höjd för. Vi använder den del av det statliga bidraget (prestationsbaserade stimulansmedel) som äldreomsorgen fick här i höst, och som kostnadsfördelats på 2023 för att möta den ökade pensionskostnaden. Något lite fanns att hämta på IT, men å andra sidan har AVRF ökade kostnader på grund av inflation. Det som blev kvar väljer Alliansen att ta från årets resultat. Alliansen har också tittat över investeringarna och fördelat kostnader över fler år för att bättre motsvara när kostnaderna beräknas komma.

Alliansen är mycket medvetna om att det finns inflationskostnader som inte är kompenserade fullt ut 2023. Kosten sticker ut som vår största farhåga och investeringskostnader kan öka mycket, och detta kommer kommunstyrelsen följa noga, och redovisa för kommunfullmäktige i samband med förstärkta månadsrapporter.

Bengt Hilmersson

Kommunstyrelsens ordförande

Kommunchefen har ordet

Tillsammans mot den goda kommunen

Inför en ny budgetperiod 2023–2025 ser jag nödvändigheten av att återigen betona vikten av ett fortsatt arbete med ”Tillsammans mot den goda kommunen”. Vi har 2022 utbildat våra chefer, fackligt förtroendevalda, personalavdelningen samt våra utvecklingsfunktioner i vårt förbättringsarbete. Arbetet är inspirerat av resultatet i en forskning kring vad som kännetecknar Sveriges bästa verksamheter. Forskningen inspirerar oss att vara tydliga med vilka vi är till för och att efterfråga Vårgårdabons åsikter och tankar kring de tjänster vi levererar, att vi måste arbeta tillsammans med andra för att öka kvaliteten i vårt arbete, att ledningen vågar leda och göra det tillsammans med medarbetarna samt att vi motiverar våra medarbetare och tar vara på deras engagemang och kunskap.

© Lars Björkqvist 1

Vi har valt ordet tillsammans mycket medvetet då det är en absolut nödvändighet att arbeta tillsammans med Vårgårdabon och medarbetarna om vi ska kunna öka kvaliteten i vårt arbete. Så fokus för vårt förbättringsarbete 2023 kommer att vara att bjuda in våra medarbetare till medarbetardagar där vi ska inspirera varandra till att arbeta med förbättringar för Vårgårdabon. Arbetet ”Tillsammans mot den goda kommunen” kommer att vara helt avgörande för hur vi ska klara den mycket osäkra framtid vi nu lever i. I förbättringsarbete har vi kunnat identifiera stora kvalitetsbristkostnader i form av en allt för stor personalomsättning samt höga sjuktal. Det kostar inte bara pengar att rekrytera nya medarbetare utan det påverkar naturligtvis även kvaliteten. Vi behöver bli mycket duktigare på att behålla våra medarbetare, få dem att stanna i Vårgårda kommun, och på så sätt lägga mindre tid på nyrekrytering. Det skulle verkligen öka kvaliteten och spara pengar. Vad gäller sjuktalet är det samma sak, vi kan och ska minska sjuk-talet genom att vara en attraktiv arbetsgivare.

Utmaningarna för den kommande budgetperioden är kanske större än någonsin, jag tänker då på den stora osäkerheten som finns i främst Europa. Hur kriget i Ukraina kommer att utvecklas och med det den stora kostnadsökningen och den därpå följande inflationen. Utöver det finns en rad stora investeringar framöver som våra politiker i stor enighet beslutat om. Det handlar bl. a. om ett nytt äldreboende och en ny förskola. Vidare kvarstår naturligtvis flera utmaningar som exempelvis kompetensförsörjning och digitalisering. Min poäng med att ta upp utmaningarna är att peka på nödvändigheten av att arbeta med ”Tillsammans mot den goda kommunen” och de kvalitetsbristkostnader vi hittills identifierat. Vi måste bli framgångsrika i detta arbete för att just kunna klara av framtiden.

Vi går en mycket osäker framtid till mötes men jag är hoppfull. Vi har startat upp ett förbättringsarbete med våra chefer och nu har våra politiker avsatt medel för att också utbilda våra medarbetare. Det ger framtidstro, för det är när vi arbetar tillsammans som vi kan hitta förbättringarna och också genomföra dem.

”Om vi inte frågar efter vad som kan förbättras kan vi heller inte förbättras” Scott Miller

Lasse Björkqvist, Kommunchef

Vision och värdegrund

Oktober 2015 antog kommunfullmäktige Vårgårda kommuns vision:

Den goda kommunen med 13 000 invånare 2027.

I den ingår en beskrivning i form av visionsberättelsen som talar om vad "den goda kommunen" innebär. Visionen anger fyra prioriterade fokusområden som beskriver hur Vårgårda ska ges förutsättningar för att utvecklas, växa och ge värde för den goda kommunen.

De fyra prioriterade fokusområdena är:

*Attraktivt boende, Hållbar miljö,
Utvecklande skola samt Konkurrenskraftigt näringsliv.*

Övriga fokusområden är *Social hållbarhet – omsorg och fritid, Social hållbarhet – organisation samt Hållbar ekonomi och finansiering.*

Sedan 2012 finns en värdegrund som anger hur medarbetarna i förvaltningen ska förhålla sig i mötet med de människor kommunen är till för. Oavsett vart eller till vem man som elev/ brukare/ klient/ invånare/besökare/medarbetare vänder sig kan man förvänta sig samma bemötande.

Med respektfullt bemötande, individanpassade lösningar och hög tillgänglighet levererar Vårgårda kommun välfärdstjänster som överträffar förväntningarna. Detta förutsätter kreativitet och ständig utveckling med fokus på resultat.

Värdegrunden omfattar alla som arbetar i kommunen, ska ständigt hållas levande i kommunens verksamheter och vara en del av det dagliga arbetet.

Blir värdegrunden en bas i alla verksamheter blir Vårgårda en bra och attraktiv arbetsgivare.

Kommunens vision och värdegrund ska finnas med som grund i alla beslut som tas, i allt som görs och allt som förmedlas.

© Illustration styrmodell

Mål- och resultatstyrning

Mål- och resultatstyrning är det verktyg som kommunens förtroendevalda, medborgarnas företrädare, har för att styra och leda verksamheten. De mål som politiken antagit i budget och verksamhetsplan anger vad som ska levereras i form av service och tjänster till de som bor, lever och verkar i Vårgårda.

Målen utgår från visionens fokusområden och inriktningar. Budget och verksamhetsplan för Vårgårda kommun 2023–2025 innehåller sju inriktningsmål till de olika fokusområdena. Inriktningsmålen är långsiktiga och har i sin tur ett antal delmål med tillhörande målvärden. Kommunens verksamheter arbetar kontinuerligt med att uppnå de mål som finns och att genomföra de uppdrag som angetts.

Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling

Globala målen antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder. De 17 målen är indelade i 169 delmål. Alla mål är viktiga för att skapa en hållbar utveckling. Flera av målen är beroende och direkt kopplade till varandra.

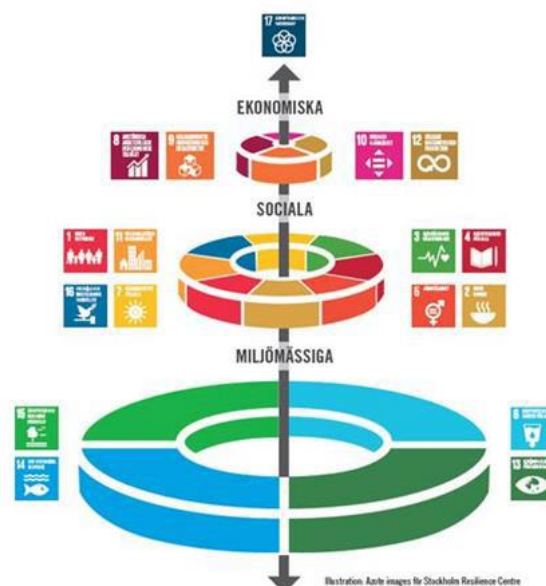
Agenda 2030 och globala målen syftar till att skapa en hållbar utveckling. En hållbar utveckling innebär att tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov. Det innebär att alla måste leva på ett sätt idag som innebär att framtida generationer ska kunna ha samma möjligheter.

Agenda 2030 illustration ©

De tre dimensionerna av hållbar utveckling, det vill säga de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna, var en viktig utgångspunkt i framtagandet av de globala målen. De tre perspektiven genomsyrar målen för att skapa en hållbar, inkluderande och rättvis utveckling för alla.

Kommunens fokusområden som syftar till att nå visionen är inriktade mot hållbarhet i tre dimensioner – ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Uppföljning och analys

Förtroendevalda får tre gånger om året en uppföljning av om hur de mål som beslutats kommer att uppnås. En uppföljning av resultatet i verksamheten sammanställs och rapporteras per den 30/4, 31/8 och 31/12. Resultaten sammanställs så att det går att identifiera avvikelser, till exempel genom könsuppdelad statistik för att synliggöra flickors, pojkars, kvinnors och mäns förutsättningar, livsvillkor och behov. Förvaltningen analyserar resultaten för att söka orsaker till eventuella resultatavvikelser samt föreslår vad som behöver genomföras för att förbättra resultaten.

För att veta hur Vårgårdas resultat står sig i jämförelse med andra är det viktigt att jämföra resultaten med snittet i riket och med liknande kommuner samt att titta på hur utvecklingen ser ut över tid. I de fall där resultatet kan delas upp på olika avdelningar/enheter jämförs dessa. Detta för att upptäcka skillnader inom verksamheten och identifiera vad som behöver förbättras var och vad man kan lära av de som lyckats bra.

I analysen ingår att söka orsaker till eventuella resultatavvikelser och föreslå vad som måste göras för att förbättra resultaten. Orsaker kan bero på externa omvärldsfaktorer, så som t.ex. demografi, lagstiftning och på interna faktorer så som t.ex. arbetssätt, ledarskap och kompetens. De externa faktorerna kan inte påverkas, det är endast de interna faktorerna som går att ha ett direkt inflytande på. Hur kan arbetssättet förändras för att få ett bättre resultat?

Åtgärder för förbättringar

Utifrån analysen och verifiering eller avfärdande av möjliga orsaker till eventuella resultatavvikelser föreslår förvaltningen förbättringsåtgärder för att uppnå målen och kunna åstadkomma förbättringar och utveckling.

Det är viktigt att förslag på förbättringar inte bara just föreslås utan att de testas, utvärderas och omsätts i förbättrade arbetssätt. Ibland kan förbättringsåtgärder som presenteras ligga till grund för politiska överväganden.

SKR:s styrsnurra visar de olika stegen i mål- och resultatstyrning

Dialog på alla nivåer

I det ständigt pågående arbetet med mål och resultat är det viktigt att det förs en dialog kring vilka resultat som uppnåtts och vilka åtgärder som kan göras för att förbättra verksamheten för de kommunen är till. Dialog behöver ske på alla nivåer - mellan medarbetare och enhetschef, mellan enhetschef och verksamhetschef samt mellan verksamhetschef och kommunchef. Dialog behöver också ske med Vårgårdabon, mellan kommunens olika verksamheter, med civilsamhället och näringslivet. Det är tillsammans vi skapar den goda kommunen, vi arbetar alla för det gemensamma goda.

Vid uppföljningarna av resultat som redovisas tertiälvis till kommunens förtroendevalda sker en fördjupning av resultaten för respektive fokusområde i utskotten. Dessa resultatdialoger är ett komplement till det skrivna materialet.

Mål och strategier 2023–2025

Fokusområde Attraktivt boende

Inriktningsmål

Vårgårda kommun ska ha en mångfald av boenden i attraktiva och goda livsmiljöer. Vårgårda kommun ska öka antalet invånare.

Delmål 1

Antalet invånare i Vårgårda ska bli fler.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Ökningen av antalet invånare per år	≥130	≥130	≥130	136	234	Mål 100

Strategi för att nå delmålet

Arbete behöver ske i enlighet med fokusområdena i visionen där arbetet med FÖP är en viktig del. Detta är en förutsättning för att ta fram fler detaljplaner för villatomter. Riktlinjer för bostadsförsörjning pekar ut lämpliga områden för bebyggelse.

Samarbetet med bostadsmarknadens aktörer är fortsatt viktigt, genom att arbeta tillsammans stärks Vårgårdas attraktionskraft.

Delmål 2

Antalet lägenheter/villor i Vårgårda kommun ska öka.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Antalet nya lägenheter/villor per år	≥65	≥65	≥65	65	107	Mål ≥65

Strategi för att nå delmålet

Kommunens möjligheter att uppnå målet beror givetvis delvis på efterfrågan men kommunen kan även påverka resultatet genom att ha en god planberedskap och en kundfokuserad process för de intressenter som vill bygga i Vårgårda kommun. Planberedskap bör finnas både för kommunal mark, och för mark som ägs av privata aktörer. Intressenter, vare sig det är enskilda som vill köpa en tomt eller kommersiella aktörer som vill exploatera större områden, ska mötas av en effektiv, kundfokuserad och sammanhållen organisation genom hela processen.

Delmål 3

Det ska finnas byggklara tomter i Vårgårda kommun.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Antalet tillgängliga byggklara småhustomter som kommunen kan förmedla	>25	>25	>25	0	5	Mål >25

Strategi för att nå delmålet

Försäljningen av tomter avsedda för villor har ökat kraftigt de senaste åren och det är en utmaning för kommunen att kunna planera för byggklara tomter i den utsträckning som efterfrågan har ökat. Flera planarbeten är påbörjade och planprogrammet för kommunens framtida område, Fagrabo, ska förhoppningsvis säkerställa en god tillgång även på längre sikt. För att ytterligare kunna leva upp till målet behöver kommunen se över framtida strategiska markköp. Förutom nya områden bör möjligheten att stycka av enstaka tomter, särskilt utanför detaljplanerat område, ses över.

Det är viktigt att det finns en bred förankring kring de målsättningar och styrdokument som påverkar kommunens utveckling inom bostadsbyggandet, i allt från översiktlig planering till riktlinjer för bostadsförsörjning och exploatering. På så sätt kan förverkligandet av målet och dess intentioner genomföras på ett effektivt sätt.

Foto:© Fagrabo Väst

Fokusområde Hållbar miljö

Inriktningsmål

Vårgårda kommun ska ha en stark miljöprofil där kommunens verksamheter är ledande och ett föredöme i arbetet att skapa det hållbara samhället.

Delmål 1

Andelen ekologiska livsmedel ska öka.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Andelen (%) ekologiska livsmedel mätt i kronor.	≥30	≥30	≥30	31	32	Mål ≥30

Strategi för att nå delmålet

För att nå målen behöver det långsiktiga arbetet med att minska matsvinn fortsättas och utvecklas. Genom att minska matsvinnet minskar också kostnaderna för inköpt mat och därmed frigörs utrymme att köpa en högre andel ekologiska livsmedel som kan vara dyrare än konventionellt producerade. För att minska matsvinnet behöver inte enbart personal samt elever och andra som äter kontinuerlig utbildning och påminnelser, utan också utrustning som möjliggör ett omhändertagande av rester på ett hygieniskt korrekt sätt, t.ex. kylskåp som snabbkyler maten.

Vidare behövs ett fortsatt aktivt arbete med att t.ex. säsongsanpassa menyerna för att nyttja när vissa produkter beroende på årstidsvariation i pris kostar mindre än andra alternativ. Vissa produktkategorier är också relativt dyra sett till kilopris och näringsinnehåll och ett arbete med att löpande se över alternativ behöver fortsatt göras och utvecklas.

Ett fortsatt kommunövergripande samarbete vid upphandling av leverantör är viktigt för att få så bra villkor och produktalternativ att välja bland som möjligt. Den allmänna inflationen i samhället, inte minst de stigande priserna på livsmedel, kan dock sammantaget göra att målet om att andelen ekologiska livsmedel ska öka inte nås även om alla åtgärder vidtas.

Delmål 2

Andelen fossilfria fordon i kommunkoncernen ska öka.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Andelen (%)						Mål
- gasfordon	70	70	70	55	55	68
- fossilfria fordon	100	100	100	75	81	90
av det totala antalet personbilar och lätta lastbilar i förvaltningen och kommunens bolag.						

Strategi för att nå delmålet

Det är sedan en tid långa leveranstider på många fordon, inklusive gas- och eldrivna fordon som är det som prioriteras av förvaltningen i syfte att nå målet. Situationen är särskilt svår när det gäller gasfordon eftersom flera fordonstillverkare har aviserat att de minskar tillverkningen av gasfordon till förmån för eldrivna fordon, antingen hybrider eller rena elfordon. Under tiden löper leasingavtal för en del fordon ut och verksamheten behöver då ta beslut om vilket slags fordon de ska ha. Följden kan då bli att man i vissa fall tvingas beställa en fossildriven bil, trots att man inte vill det. På sikt är detta dock ett övergående bekymmer för hela fordonsbranschen, särskilt personbilssidan går snabbt mot en elektrifiering och omställningen går snabbare än vad många trott möjlig.

Delmål 3

Minst hälften av matavfallet ska återvinnas genom biologisk behandling.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Andelen (%) av uppkommet matavfall i kommunen som återvinns genom biologisk behandling.	≥50	≥50	≥50	37	44	Mål ≥50

Strategi för att nå delmålet

Senast 1 januari 2024 införs regler om obligatorisk utsortering av matavfall i hela Sverige. Senast 1 januari 2027 införs även regler för att alla hushåll på ett fastighetsnära sätt ska kunna sortera ut sina förpackningar och tidningar. Dessa två förändringar i kombination till stora informationsinsatser både i Vårgårda och på nationell nivå kommer att möjliggöra att mängden matavfall som sorteras ut kommer att öka.

Reglerna införs för att det i de nationella miljömålen finns ett etappmål som berör insamlingen av matavfall. Etappmålet är att senast 2023 ska minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt och därmed också öka mängden organiskt gödningsmedel och produktion av biogas. Målet bedöms dock vara mycket svårt att uppnå. 2021 var det endast fyra svenska kommuner som uppnådde det. Även det tidigare nationella målet om 50 procents återvinning av matavfallet har varit svårt att nå för Sveriges kommuner vilket även har kunnat ses i Vårgårda.

I Vårgårda kan en anledning till detta vara att är kommunen under lång tid tidigare har uppmuntrat till hemkompostering som ett bra alternativ till att ta hand om sitt matavfall. Mängderna som går till hemkompostering får dock inte räknas med i det nationella målet och är också svårt att mäta vilket gör målet ännu svårare att uppnå.

Delmål 4

Kommunens verksamhetslokaler ska bli mer energieffektiva.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Kilowattimmar per kvadratmeter och år (gradtalsjusterat)	Minskning 3 % mot 2022	Minskning 3 % mot 2023	Minskning 3 % mot 2024	155,4	147,7 (Minskning 3 % mot 2020)	Mål Minskning 3 % mot 2021

Strategi för att nå delmålet

De skenande energipriserna och vikten av att därför spara på konsumtionen av el och värme är i fokus både nationellt och i hela Europa när tiden går mot höst och vinter. För att både minska kostnader och miljöpåverkan är det viktigt att det i hela organisationen finns en medvetenhet om vikten av att arbeta med olika energibesparande åtgärder – dels under den kalla perioden, dels på sikt genom att fortsatt arbeta långsiktigt och målmedvetet med att gå igenom all slags teknik i form av ventilation, belysning, pumpar m.m. där potential för energibesparande åtgärder kan göras. Dessa åtgärder behöver prioriteras och synliggöras i samband med budgetarbetet så att prioriteringar kan göras. Vid nybyggnation är det prioriterat att fortsätta bygga energieffektivt för att på så sätt successivt öka energiprestandan i det totala fastighetsbeståndet. Ytterligare ett sätt att minska behovet av inköpt energi är att fortsätta solceller på taken på kommunens fastigheter som är lämpade för det. De verksamhetslokaler som bör prioriteras för detta är i första hand de där en elintensiv verksamhet pågår stora delar av året. Ett sådant exempel är VA-verket som året om har en hög elförbrukning i sina processer.

Foto: Vindkraft

Fokusområde Utvecklande skola

Inriktningsmål

Kunskapsmålen ska vara i centrum så den enskilde eleven når den nivå som är möjlig att uppnå utifrån de egna förutsättningarna.

Delmål 1

Förskolan i Vårgårda ska stimulera barns språkutveckling.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Enkät till vårdnadshavare. Andelen (%) vårdnadshavare som på en fyrgradig skala svarat instämmer helt och hållet och stämmer ganska bra (positiva svar) på frågan <i>"Förskolan stimulerar mitt barns språkutveckling"</i>	100	100	100	Nytt mål 2021	95	Mål >90

Strategi för att nå delmålet

Förskolan har en viktig roll i att stimulera barnens språkutveckling. När barnen får använda alla sina språkliga resurser för att tänka, lyssna och tala kan språk berikas och barnen får större möjligheter att utveckla sina kunskaper. Genom att erbjuda språkstimulerande miljöer och sammanhang växer nyfikenhet för språkinläring. Personalen har en nyckelfunktion i detta arbete. Riktad kompetensutveckling sker kontinuerligt inom området.

Delmål 2

Alla elever ska kunna läsa när de slutar årskurs 1.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Andelen elever (i %) i årskurs 1 som kan läsa i enlighet med fastställd nivå.	100	100	100	94	92	Mål 100

Strategi för att nå delmålet

Elevers kunskapsutveckling ska följas och främjas systematiskt i förskoleklass och lågstadiet. Som stöd för en likvärdig bedömning används det nationella karläggningsmaterialet utifrån läsa- skriva- räkna-garantin. Syftet är att elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd ska få det så tidigt som möjligt och att stödet utformas efter varje elevs behov. Kommunens språk-, läs- och skrivutvecklare samlar in resultat och bistår lärarna i att finna goda insatser på individ-, grupp och organisationsnivå.

Delmål 3

Elevernas meritvärde i årskurs 6 ska vara högt.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Meritvärdet i grundskolan i årskurs 6.	≥235	≥235	≥235	231	231	Mål ≥240

Strategi för att nå delmålet

Med utgångspunkt från Strategi för utvecklande skola har verksamheten upprättat Plan för ökad måluppfyllelse där mål och åtgärder finns angivna. Övergripande fokusområden är individanpassning, ökad elev-närvaro och professionsutveckling. Ovanstående områden ska genomföras utifrån ökade digitala möjlig-heter och reellt inflytande. Enheternas resultat och behov ligger till grund för upprättande av den inre organisationen och det löpande arbetet.

Delmål 4

Elevers syn på skolan och undervisningen i årskurs 9 ska vara god.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Enkät från Skolinspektionen, elever i årskurs 8 Jag är nöjd med min skola som helhet (positiva svar andel i %)	>75	>75	>75	54,8	64,0	Mål >75

Strategi för att nå delmålet

Barn i Sverige omfattas av skolplikt och rätt till utbildning. Det är därför extra viktigt att skolpersonal tar ansvar för att skolan är och förblir en trygg plats, där alla elever kan utveckla sina kunskaper. Skolinspektionens enkät innehåller flera frågeställningar som alla syftar till en verksamhet med god kvalitet. Exempel-vis vikten av att ha höga förväntningar, att eleverna känner till målen, att eleverna får stöd och hjälp, att eleverna är delaktiga och har inflytande över undervisningen. Detta är några av de områden man arbetar med på Gullhögs skolan för att förbättra verksamheten och nöjdheten hos eleverna.

Delmål 5

Elevernas meritvärde i årskurs 9 ska vara högt.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
- Meritvärdet i grundskolan i årskurs 9.	≥230	≥235	≥235	213,2	215,0	Mål ≥235
- Andel elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen.	≥80	≥80	≥80	67,5	76,0	≥75

Strategi för att nå delmålet

Med utgångspunkt från Strategi för utvecklande skola har verksamheten upprättat Plan för ökad måluppfyllelse där mål och åtgärder finns angivna. Övergripande fokusområden är individanpassning, ökad elev-närvaro och professionsutveckling. Ovanstående områden ska genomföras utifrån ökade digitala möjlig-heter och reellt inflytande. Enheternas resultat och behov ligger till grund för upprättande av den inre organisationen och det löpande arbetet.

Det är extra viktigt att skolpersonal tar ansvar för att skolan är och förblir en trygg plats, där alla elever kan utveckla sina kunskaper. Det är viktigt av att ha höga förväntningar, att eleverna känner till målen, att eleverna får stöd och hjälp, att eleverna är delaktiga och har inflytande över undervisningen. Kunskaps-målen ska vara i centrum så den enskilde eleven når den nivå som är möjlig att uppnå utifrån de egna förutsättningarna.

Delmål 6

Eleverna i Vårgårdas grundskolor ska vara behöriga till ett nationellt program på gymnasieskolan.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Andelen elever (%) i grundskolan som är behöriga till ett nationellt program på gymnasieskolan.	Ska öka	Ska öka	100	80,5	87,2	Mål Ska öka

Strategi för att nå delmålet

Övergripande fokusområden är individanpassning, ökad elevnärvaro och professionsutveckling. Det är viktigt av att ha höga förväntningar, att eleverna känner till målen, att eleverna får stöd och hjälp, att eleverna är delaktiga och har inflytande över undervisningen. Utöver dessa gäller individanpassade lösningar inom exempelvis anpassningar, stöd och/eller lovskola.

Delmål 7

Andelen elever som påbörjade en utbildning på Sundlergymnasiet vilka nått gymnasieexamen ska vara hög.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Andelen elever (%) som påbörjade en utbildning på Sundlergymnasiet vilka nått gymnasieexamen ska öka. (Inom fyra år enl. def. SKR)	Ska öka	Ska öka	100	88	70	Mål Ska öka

Strategi för att nå delmålet

För att fler elever inom fyra år ska nå examen har Sundlergymnasiet:

- Förstärkt resurserna till elevhälsoarbete,
- Skapat en mindre grupp för elever som haft mångårig hög frånvaro för att ”slussa” dem tillbaka till skolgång,
- Gett två förstelärare i uppdrag att analysera skolans dokumentation kring några elever som inte nått examen för att föreslå förbättringar,
- Arbetat aktivt för att åstadkomma god samverkan med socialtjänst och vård.

Fokusområde Konkurrenskraftigt näringsliv

Inriktningsmål

Vårgårda ska ha ett gott näringslivsklimat och fler företag och branscher ska etablera sig i kommunen.

Delmål 1

Vårgårda kommun ska ha ett konkurrenskraftigt och växande näringsliv.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Antal nya företagsetableringar per år.	≥2	≥2	≥2	2	2	Mål ≥2

Strategi för att nå delmålet

Ett kontinuerligt arbete kring etableringar sker i samverkan mellan Center of Innovation och förvaltningen. För att målet ska nås behöver det tas fram etableringsmark på nya områden i kommunen.

Arbetet med att hitta nya markområden för etableringar måste prioriteras, detta ingår i arbetet med fördjupad översiktsplanering.

Fortsatt arbete i etableringsgruppen där aktivt arbete sker med de befintliga köparna av industrimark så de är fortsatt nöjda med servicen samt samordning av nya intressenter till industrimark.

Delmål 2

Antalet nystartade företag per 1000 invånare ska öka.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Antalet nystartade företag per 1000 invånare.	≥6,5	≥6,5	≥6,5	8,0	8,3	Mål ≥6,5

Strategi för att nå delmålet

Resultatet för detta mål är inte direkt kopplat till den verksamhet som kommunen bedriver och kommunen har relativt liten möjlighet att påverka resultatet. Det är många faktorer som påverkar resultatet som kommunen inte kan styra över.

En viktig faktor är att fortsätta arbeta med att behålla det goda näringslivsklimatet. Anordna drop in-kvällar för företagare samt starta eget-kurser på fler språk. Detta försvåras dock av den pågående pandemin. Handläggningstiderna är en av de allra viktigaste frågorna för företagen. Ju snabbare ett företag kan få sitt tillstånd beviljat, desto snabbare kan de komma igång med sin verksamhet. En längre tidsperiod utan besked kan innebära att en företagare står med kostnader för lokaler och sin egen lön, utan att kunna bedriva verksamhet och få intäkter.

Delmål 3

Vårgårda ska vara bland de 20 bästa kommunerna i Sverige på företagsklimat.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Placering i Svenskt Näringslivs företagsranking.	≤20	≤20	≤20	3	1	1

Strategi för att nå delmålet

Det kräver ett ständigt arbete att ligga kvar i toppen av företagsrankingen. Att det lokala näringslivet har en stark kraft in i kommunen i form av COI är en viktig framgångsfaktor. Center of Innovation jobbar hårt och mål-medvetet med aktiviteter, i syfte att stärka och bevara det goda företagsklimatet. Kommunens tjänstepersoner har ett fokus där de försöker se lösningar på företagarnas utvecklingstankar. Både politik och förvaltningen är starkt medveten om att kommunen är till för medborgarnas service. Att träffas regelbundet, såsom med sopp-luncherna är också viktigt. Dock försvåras detta av den pågående pandemin.

En utmaning för både företagen och Vårgårda kommun är att hitta medarbetare med relevant utbildning.

Foto: Pris bästa företagsklimat 2022

Fokusområde Social hållbarhet – omsorg och fritid

Inriktningsmål

Alla Vårgårdabor ska ha möjlighet att leva ett gott liv i Vårgårda och utifrån sina behov få insatser av god kvalitet.

Delmål 1

Kontinuiteten för brukarna inom hemtjänsten ska vara god.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Antalet medarbetare som brukaren möter under en tvåveckorsperiod. (KKiK)	≤12	≤12	≤12	12	15	Mål ≤12

Strategi för att nå delmålet

Målet ska vara väl förankrat hos alla medarbetare så de aktivt kan arbeta med målet i vardagen och målet ska vara nedbrutet till aktiviteter i aktivitetsplanen.

Arbetsledarna ska prioritera kontinuitet vid insatsplaneringen samt genomföra regelbunden egenkontroll. Införande av en bemanningspool med fastanställd personal som ska täcka vid korttidsfrånvaro.

Delmål 2

Brukarna ska alltid bli bemötta på ett bra sätt inom särskilt boende.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Andel brukare (i %) som svarar att de alltid bli bemötta på ett bra sätt i SKR:s brukarenkät.	100	100	100	98	90	Mål 100

Strategi för att nå delmålet

Målet ska vara väl förankrat hos alla medarbetare så att de aktivt kan arbeta med målet i vardagen och målet ska vara nedbrutet till aktiviteter i aktivitetsplanen. Ett bra bemötande av brukare och dess närstående ska alltid vara högt prioriterat i medarbetarens dagliga arbete och detta säkerställs via dialog på arbetsplatsträffar. Fortsätta arbetet med att införa lågaffektivt bemötande inom verksamhetsområdet. Fortsatt samarbete med Komvux för att utbilda i yrkessvenska.

Delmål 3

Önskemål och åsikter från brukare ska tas tillvara vid omsorgsplaneringen.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Andel brukare (i %) som svarar att personalen tar hänsyn till åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras i SKR:s brukarenkät	≥90	≥90	≥90	SÄBO: 69 Hemtjänst: 93	SÄBO: 71 Hemtjänst: 81	Mål ≥85

Strategi för att nå delmålet

Målet ska vara väl förankrat hos alla medarbetare så att de aktivt kan arbeta med målet i vardagen och målet ska vara nedbrutet till aktiviteter i aktivitetsplanen. Hänsyn till brukarens önskemål och åsikter ska alltid vara högt prioriterat och tydligt i genomförandeplanen. Verksamheten fortsätter med arbetet med att utbilda i social dokumentation samt implementeringen av det digitala stödet.

Delmål 4

Brukare som bor i grupp- eller servicebostad ska känna sig trygg med sin personal (LSS).

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Andel brukare (i %) som svarar att de känner sig trygga med all sin personal i SKR:s brukarenkät.	≥85	≥85	≥85	88	89	Mål ≥85

Strategi för att nå delmålet

Verksamhetsbeskrivningar ska finnas för varje enhet i vilka lagstiftningens intentioner och krav bryts ner till vardagsarbetet, grunduppdraget blir därigenom tydligt. Medarbetarnas kompetens ska både säkras och utvecklas. Boenden och olika boendeformer ska planeras och utvecklas för att skapa trygghet för den enskilde och svara mot individuella behov.

Delmål 5

Utredningsenhetens myndighetsutövning och övriga tjänster ska utövas med respekt för den enskilde och – så långt det är möjligt – ska utredning och val av insats genomföras och utformas tillsammans med Vårgårdabon.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Sammanvägda värdet på enkät Signs of Safety - andelen positiva svar	80	80	80	Nytt mål 2023	Nytt mål 2023	Nytt mål 2023

Strategi för att nå delmålet

Utredningsprocessen ska, så långt det är möjligt, betraktas som ett socialt förändringsarbete och inte som ett administrativt insamlande av information. De enskilda ska få möjlighet att delta i formuleringen av vad som behöver förändras och hur förändringen ska kunna ske. De enskildas sociala sammanhang ska tas till vara och ses som en möjlig resurs. Detta ska ske utan att den enskildes rättssäkerhet och integritet äventyras. Förhållnings-sättet Signs of safety ska präglade utredningsarbetet.

Delmål 6

Förkorta genomsnittstiden för Vårgårdabor i behov av ekonomiskt bistånd.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Vårgårda ska vara bland de 25 % av kommunerna i riket med bäst resultat vad gäller Andel vuxna biståndstagare (i %) med långvarigt ekonomiskt bistånd,	bland de 25 % av kommunerna i riket med bäst resultat	bland de 25 % av kommunerna i riket med bäst resultat	bland de 25 % av kommunerna i riket med bäst resultat	22,4	26,4	24,3

Strategi för att nå delmålet

Arbetsmarknadsperspektivet ska präglade arbetet med att ge stöd till människor att nå egen försörjning. Utifrån individens förutsättningar ska krav och tro på enskildas förmågor entusiasmera mot förändring. Uppdaterade grundutredningar skapar förutsättningar att hitta timingen med rätt insats, till rätt individ och vid rätt tidpunkt. Samverkan med vuxenutbildningen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan ska vidmakthållas och utvecklas utifrån rådande behov. Arbetet med Vårgårdamodellen fortlöper.

Delmål 7

Fler barn och ungdomar ska ha en meningsfull fritid.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Antal deltagartillfällen i idrottsföreningar, per invånare barn och ungdomar 7–20 år	≥25	≥27	≥29	20	17	Mål ≥25

Strategi för att nå delmålet

För att nå målet måste kommunen fortsätta att uppmuntra och skapa förutsättningar för kommunens förening-ar att genomföra fler deltagartillfällen. Kommunen måste också stötta föreningar i deras föreningsadministration så att alla deltagartillfällen som genomförs rapporteras och kommer med i den samlade statistiken.

Fokusområde Social hållbarhet – organisation

Inriktningsmål

Kommunen ska uppnå god kvalitet, ökad effektivitet och ökat värdeskapande för Vårgårdaborna.

Kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare där aktivt jämställdhetsarbete ska genomsyra kommunens verksamheter.

Delmål 1

Andelen heltidsanställningar månadsavlönade ska öka.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Andelen heltidsanställda månadsavlönade i %.	Ska öka	Ska öka	100	87	91	Mål 100

Strategi för att nå delmålet

Strategin är att följa fattade politiska beslut gällande heltid som norm och deltid som möjlighet. Detta innebär att alla nyanställningar ska utgå från heltidstjänstgöring samt att de tjänster som inte är heltider idag, ska när möjlighet öppnas, kunna samordnas till exempelvis kombinationstjänster för att på så sätt utgöra en heltidstjänst.

Delmål 2

Vårgårda kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare med hög personalkontinuitet.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Personalomsättning - andel medarbetare avgångna till extern arbetsgivare. (redovisas per verksamhet)	<10	<10	<10	Nytt mål 2023	Nytt mål 2023	Nytt mål 2023

Strategi för att nå delmålet

Personalomsättning är ett mycket viktigt instrument för att få klarhet i bland annat attraktionskraften hos arbetsgivaren. Under perioden kommer uppgifter på personalomsättning tas fram för samtliga verksamheter och utifrån resultaten kommer analyser och handlingsplaner göras för de verksamheter och arbetsplatser som uppvisar en för hög personalomsättning.

Delmål 3

Sjukfrånvaron ska vara låg.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Sjukfrånvaro i % av arbetstid.	<5	<5	<5	7,2	6,7	Mål <5

Strategi för att nå delmålet

Strategier för att minska sjukfrånvaron består av ett brett spektrum av åtgärder. En av dessa är att stärka ledarskapet genom fortsatt utveckling och breddning av det nya ledarprogrammet som startas 2022. En stabil ledningsorganisation påverkar både sjuktal och personalomsättning positivt. En annan strategi är att tillsammans med den nya företagshälsovården satsa mer på det förebyggande arbetet med att medarbetare inte ska behöva hamna i sjukdom på grund av arbetet. En måttstock för detta arbete är att 75% av företagshälsovårdens och kommunens eget arbete bör utgöras av prehabiliterande insatser och 25% ska utgöras av rehabiliterande insatser. En annan strategi är att fortsätta arbetet med ”Tillsammans mot den goda kommunen”, där en av målsättningarna är att skapa delaktighet i verksamhetsutvecklingen för samtliga medarbetare, vilket i sig skapar meningsfullhet och engagemang för den enskilde samt påverkar sjuktal i positiv riktning.

Att minska personalomsättning är förstås också en mycket viktig faktor för att få ned sjuktalet.

Delmål 4

Hållbart medarbetarengagemang för kommunens medarbetare ska öka.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Sammanvägt index för frågorna kring hållbart medarbetarengagemang (HME) i medarbetarenkäten, - motivation - ledarskap - styrning	>80	>82	>85	83	74	Mål 85

Strategi för att nå delmålet

Hållbart medarbetarengagemang (HME) är uppdelat på tre delindex Motivation, Ledarskap och Styrning. Dessa har på olika sätt och i olika utsträckning bäring på nivån på och förmågan att ta vara på medarbetarengagemanget. Förvaltningen kommer under perioden lägga mer fokus på ledarutveckling, då den har direktinverkan på personalens motivation och styrning av verksamheten.

Foto: Vårgårda kommun

Fokusområde Hållbar ekonomi och finansiering

Inriktningsmål

I Vårgårda kommun är innebörden av god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv att:

- varje generation själv måste bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Detta innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat.

Delmål 1

Det ekonomiska resultatet i Vårgårda kommun ska under åren i snitt vara > 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Resultatet (%) i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag.	2,0	1,5	3,9	3,3	4,2	Mål 2,6

Strategi för att nå delmålet

För att Vårgårda kommun ska kunna uppnå målet behöver framför allt förvaltningens kostnader hållas inom budgeterad nivå. Strategin är att löpande uppföljningar sker under året, samt att snabba åtgärder sätts in vid avvikelse som påverkar nyckeltalet negativt. Sett ur treårsperspektiv är budgetperiodens genomsnittliga resultat-nivå 2,5 procent.

Delmål 2

Soliditeten (eget kapital i förhållande till balansomslutning) ska minst uppgå till 40 %.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Eget kapital (%) i förhållande till balansomslutning.	>40	>40	>40	37,2	40,2	Mål >40

Strategi för att nå delmålet

Kommunen har valt att hålla en hög investeringsnivå i förhållande till resultatnivå tillsammans med avskrivningar. För att nå upp till målsättningen behöver kommunens egna kapital öka i samma eller i högre takt än balansomslutningen. Investeringsnivån i kommunen innebär att budgeterade resultat behöver hållas, samtidigt som investeringsbehovet måste utvärderas kontinuerligt.

Uppdrag till förvaltningen

Alliansen ger förvaltningen i uppdrag att utarbeta en handlingsplan inom förebyggande verksamhet gällande barn och ungdomar. I uppdraget ingår att instifta en uppsökande verksamhet med hembesök samt utöka samarbetet mellan skola, socialtjänst och polismyndighet.

Strategi för uppdraget

Socialchef ansvarar för att tillsammans med kommunens övriga verksamheter genomföra uppdraget. Uppföljning och åiterrapport sker löpande till kommunstyrelsen.

Undersöka hur fler elever kan ges möjlighet att driva UF-företag.

Strategi för uppdraget

Samtliga elever på nationella program ges sedan tidigare möjlighet att driva UF-företag genom att välja kursen Entreprenörskap som individuellt val. Det är endast enstaka elever som väljer att göra detta. Utifrån det politiska uppdraget kommer förvaltningen att se över vilka förklaringar som finns till detta.

Inspirationsvägg Klocketdag 2022

Samhällsekonomisk utveckling

Innehållet i detta avsnitt är hämtat från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) cirkulär 22:28 daterat 2022-08-25.

Prognos för konjunkturutveckling

Den svenska ekonomin bromsar in 2022. Den höga inflationen och stigande räntorna slår allt mer mot investeringar och hushållens konsumtion i Sverige 2022–2023. Mindre optimistiska hushåll och företag leder till att investeringar skjuts på framtiden eller att investeringarna helt uteblir. Den höga inflationen påverkar alla sektorer och urholkar köpkraften, ekonomin växer svagare än trend 2022–2023 och resursutnyttjandet minskar. Efterfrågan bedöms dock ta fart igen i slutet av 2023.

Arbetsmarknaden är fortsatt relativt stark liksom orderläget för flera branscher. SKR förutser en svag produktionsökningstakt som kommer att dämpa efterfrågan på arbetskraft, men dämpningen sker med viss eftersläpning.

Sysselsättningsgraden börjar vända ner nästa år, men en växande befolkning i arbetsför ålder gör att antalet sysselsatta personer ökar. Konjunkturavmattningen kommer alltså med tiden att synas på arbetsmarknaden. SKR bedömer att företag kommer att vilja behålla personal så länge som möjligt, när det råder så stor brist på arbetskraft med efterfrågad kompetens. Att sysselsättningen inom offentlig sektor inte antas vända ner, såsom i näringslivet, blir en annan motverkande kraft till konjunkturedgången.

Inflationen var vid årets början 4 procent och uppgick i juni till 8,5 procent, och 8 procent i juli. Bakom uppgången i år ligger framförallt prishöjningarna på livsmedel och fortsatt höga energipriser (el och drivmedel). Även de högre boräntorna har börjat påverka inflationen uppåt. En fortsatt hög inflation i vår omvärld, liksom en svag svensk krona, talar för att hög importinflation består en tid.

SKR:s prognos är att resursutnyttjandet viker prognosåren 2022 och 2023 och vi går in i en lågkonjunktur. Analysen av samhälls ekonomin kalkylåren 2024 och 2025 baseras på ett antagande att ekonomin går mot ett balanserat resursutnyttjande. Efter lågkonjunkturen 2023 antas en följande konjunkturuppgång åren därefter.

Procentuell förändring om inte annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP*	-2,4	5,0	2,1	1,0	2,2	2,5
Sysselsättning, timmar*	-3,8	2,2	1,2	1,1	1,4	1,6
Relativ arbetslöshet, procent	8,5	8,8	7,7	7,9	8,0	7,8
Timlön, Nationalräkenskaperna	4,8	3,5	4,3	2,8	3,0	3,1
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,1	2,6	2,8	3,1	3,3	3,4
Inflation, KPIF	0,5	2,4	7,1	4,5	2,2	2,0
Inflation, KPI	0,5	2,2	7,7	6,6	2,6	2,0
Befolkning, 15–74 år	0,4	0,0	0,4	0,6	0,5	0,5

*Kalenderkorrigerat.

Källa: Statistiska Centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner

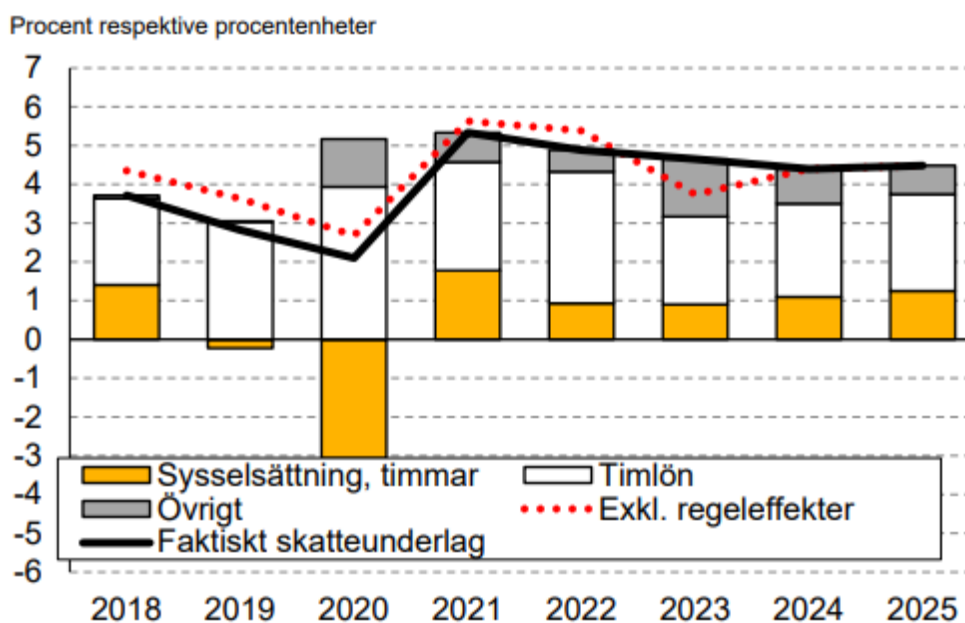
Skatteunderlagets nominella utveckling 2022 bedöms att bli starkt främst på grund av en stark återhämtning av lönesumman. Året innan utvecklades löneinkomsterna svagare men mot-verkades av olika krisåtgärder som höll uppe skatteunderlaget.

Den nominella utvecklingen innebär att ingen hänsyn har tagits till inflationens effekter. När skatteunderlagets utveckling tar hänsyn till inflation blir ökningstakten en annan. I reala termer är utvecklingen en annan och det innebär att kommunen har sämre köpkraft för skattemedel 2023 och 2024.

För åren 2022–2025 ökar det underliggande skatteunderlaget i nominella termer med 4,6 procent i genomsnitt. Trendtillväxten de 10 senaste åren för det underliggande skatteunderlaget är 4,2 procent i genomsnitt. SKR:s bedömning är att de höjda garantipensionerna lyfter skatteunderlaget hela perioden. Detta sker dels genom beslutet att höja pensionsnivån från augusti 2022, dels genom en hög inflation 2022 och 2023. Den höga inflationen lyfter pris-basbeloppen 2023 och 2024, vilket garantipensionerna är kopplade till.

Skatteunderlagets utveckling blir en annan när hänsyn tas till inflationens effekter. I reala termer förväntas skatteunderlaget växa med 0,9 procent per år 2022–2025, att jämföra med de senaste tio årens genomsnitt på 1,7 procent. Det är en real nedväxling med 0,8 procentenhet, nästan en halvering. Trots den nominella uppväxlingen urholkas alltså kommunens köpkraft. 2023 faller köpkraften med nästan 2 procent, jämfört med året innan.

Diagrammet nedan visar skatteunderlagstillväxt och dess komponenter och är hämtad från SKR:s cirkulär 22:28

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner

Befolkningsutveckling

Kommunens nya vision som sträcker sig fram till år 2027 har satt ett tydligt fokus på befolkningstillväxt.

Befolkningsförändringarna speglar på många sätt det bostadsbyggande som nu sker i kommunen. Byggandet är idag framför allt småhus. För att öka ett kvarboende i kommunen men även inflyttning har flera nya områden definierats i både tätorten och landsbygden med möjlighet till bostadsbyggnation.

I Vårgårda var medelåldern år 2021 41,4 år vilket är något lägre än riket i stort som är 41,6 år. Medan andelen yngre (0–17 år) för riket uppgår till 21% (2021) av den totala befolkningen är motsvarande andel i Vårgårda 23,0% (2021). Andelen äldre (65 år och äldre) uppgår för riket till 20,3% (2021) av den totala befolkningen. För Vårgårda är motsvarande siffra 20,9 %. Tidigare har Vårgårda haft en mindre andel äldre än riket, än under de senaste åren ökar denna för de äldre, medan den yngre andelen även tidigare år varit högre än riket.

Vårgårda kommun har perioden 2012–2021 ökat invånarantalet med 1 150 personer där ökningen ses ta fart år 2016. Åren 2016–2021 dominerar med totalt 1 015 personer. Befolkningen uppgick 30 juni 2022 till 12 271 invånare vilket är en ökning med 176 personer jämfört med samma period 2021. Ny trendbaserad prognos från mars 2022 visar på en något lägre ökningstakt fram till 2025 där befolkningsökningens genomsnitt är 144 personer per år. Med bibehållen ökningstakt skulle därmed kommunens vision om 13 000 invånare år 2027 vara möjlig att uppnå.

Befolkningsutveckling i åldersgrupper

Befolkningsutveckling i åldersgrupper							
Källa: SCB utfall 2021 samt Statisticon prognos mars 2022 för prognos 2022-2025							
	Utfall	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos	Förändring 21-25	
Åldersintervall	2021	2022	2023	2024	2025	Procent	Antal
0- 5	938	913	891	889	893	-5	-45
6-12	1 109	1 155	1 201	1 224	1 258	13	149
13-15	475	469	479	487	474	0	-1
16-18	412	452	466	474	471	14	59
19-64	6 696	6 750	6 816	6 887	6 971	4	275
65-79	1 931	1 935	1 948	1 945	1 946	1	15
80-89	513	538	562	597	626	22	113
90-w	106	114	107	110	118	11	12
00-w	12 180	12 326	12 470	12 613	12 757	5	577

För perioden 2021 - 2031 sker en betydande ökning av främst gruppen barn inom för-skola/grundskola, gymnasieålder och inom gruppen 80 år och äldre, vilket också präglar landet som helhet. Barn i åldern 1–5 och personer 65–79 minskar, vilket beror på en tendens till minskat barnafödande och att 40-talisterna börjar träda in i åldersgruppen 80 år eller äldre.

Planeringsförutsättningar inför budget 2023–2025

Skattesatsen uppgår till 21,61 kronor för hela budgetperioden. Detta innebär en oförändrad skattesats jämfört med 2022. Skatteintäkter för åren 2023 - 2025 är baserad på SKR:s skatte-prognos publicerad i september 2022. SKR:s modellverktyg för Skatter och generella statsbidrag har använts vid beräkning av intäkterna. Antagande har gjorts om att Vårgårda kommun kommer att öka befolkningen med 130 personer per år de kommande tre åren, med utgångspunkt från befolkningens mängd 1/11 2021.

Den 1/11 2021 hade Vårgårda kommun 12 176 kommuninvånare. Med den utgångspunkten har antagande gjorts att befolkningen den 1/11 2022 är 12 306 personer, den 1/11 2023 12 436 personer och den 1/11 2024 12 566 personer.

Den 30/6 2022 visar statistik från SCB att befolkningen är 12 271 personer, vilket är en ökning med 95 personer på åtta månader. Därmed behöver kommunens invånare öka med ytterligare 35 personer fram till den 1/11 2022 för att uppnå budgeterat antal.

Statisticon har lämnat en befolkningsprognos för Vårgårda kommun i mars 2022. De antals-uppgifter som här är framtagna ligger till grund för beräkning av volymförändringar inom utbildning och äldreomsorg.

Lönekostnadsökning för 2023 är satt till 3,0 % och avser ökade kostnader i samband med löneöversynen 2023. Detta i enlighet med den nivå SKR rekommenderar.

Övriga intäkter och kostnader räknas upp med 5 % vilket är den nivå som SKR rekommenderar för prisindex i kommunal verksamhet (PKV).

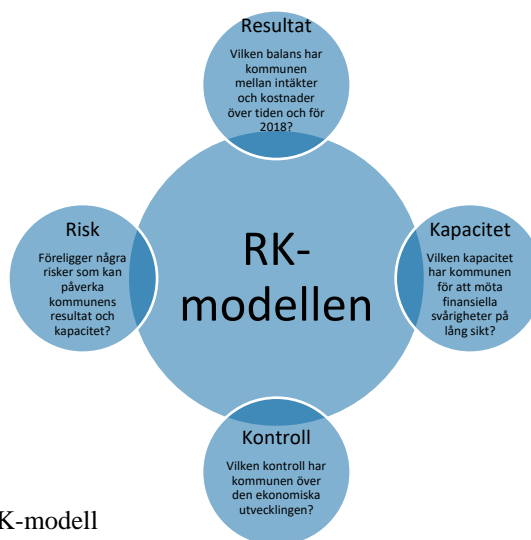
Internräntan uppgår till 1,25 procent och ligger fast hela budgetperioden och är en ökning med 0,25 procent jämfört med 2022. Detta är i nivå med vad SKR rekommenderar. En förändring av internräntan innebär ingen förändring av den externa budgeten i form av högre eller lägre kommunbidrag.

Kapitalkostnaderna är baseras på investeringsutfallet 2021, budgeterade investeringar 2022 vilket även omfattar ombudgeteringar från 2021, samt beslutade investeringsramar för perioden 2023 - 2025.

SKR rekommenderar PO-pålägget för kommuner höjs från 39,25% till 42,75% för att täcka ökade pensionskostnader. PO-pålägget (lagstadgade arbetsgivaravgifter, särskild löneskatt, avtalsförsäkringar och avtalspensioner inkl. förmånsbestämd ålderspension) är i budgeten där-med beräknad till 42,75 % av lönesumman.

Ekonomisk analys

Utifrån 2023 års budgeterade resultat- och balansräkning samt investeringsbudget lämnas här en kortfattad ekonomisk analys, vilken utgår från fyra ekonomiska perspektiv enligt bilden nedan.

Modell för analys - RK-modell

Resultat

I Kommunallagen (2017:725) 11 kap 1§ anges att *"Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget."* Att hushålla med begränsade resurser är viktigt utifrån synsättet att varje generation själv ska bära sina egna kostnader.

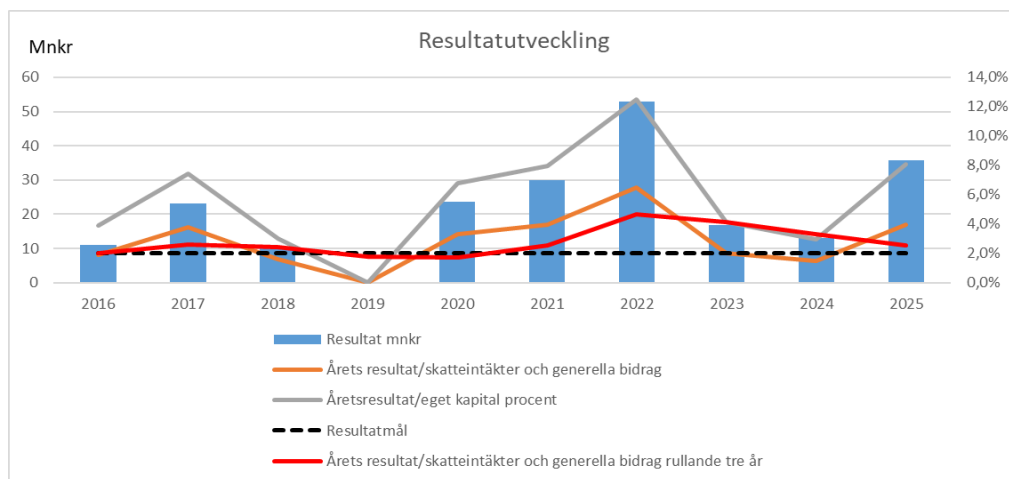
En viktig förutsättning är att det råder balans mellan löpande intäkter och kostnader. När den löpande driften har finansierats bör en tillräckligt stor andel av skatteintäkterna återstå för att finansiera årets investeringar med. Den långsiktiga ekonomiska målsättningen är att kommunens resultat under åren ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Infrias detta mål ger det goda förutsättningar för egen-finansiering av investeringar samt finansiering av framtida pensionskostnader.

Den senaste tioårsperioden har Vårgårda kommun kunnat redovisa positiva årsresultat.

I boksluten 2016 och 2017 uppnår den kommunala verksamheten en bättre balans mot budget jämfört med tidigare år. 2018 försämrades resultatet och blev 9,6 mnkr mot ursprungsbudgeten på 12,5 mnkr. Tilläggsanslag beviljades under året för att klara av resultatnivån. Resultatet för 2019 blev 0 mnkr vilket motsvarar 0,0 procent av kommunens skatteintäkter och generella bidrag. Det försämrade resultatet i förhållande till budget berodde framför allt på att kommunen erhöll engångspremier för förmånsbestämd ålderspension vid skifte av pensions-administratör. Resultatet 2020 blev 23,6 mnkr och det positiva resultatet berodde till största delen på engångssatsningar i samband med

Coronapandemin. Resultat för år 2021 uppgick till 30 mnkr vilket i förhållande till skatter och generella statsbidrag är 4,1 procent. Det positiva resultatet beror främst på relativt låg kostnadsutveckling (2,6 procent) och ökade skatteintäkter (5,8 procent).

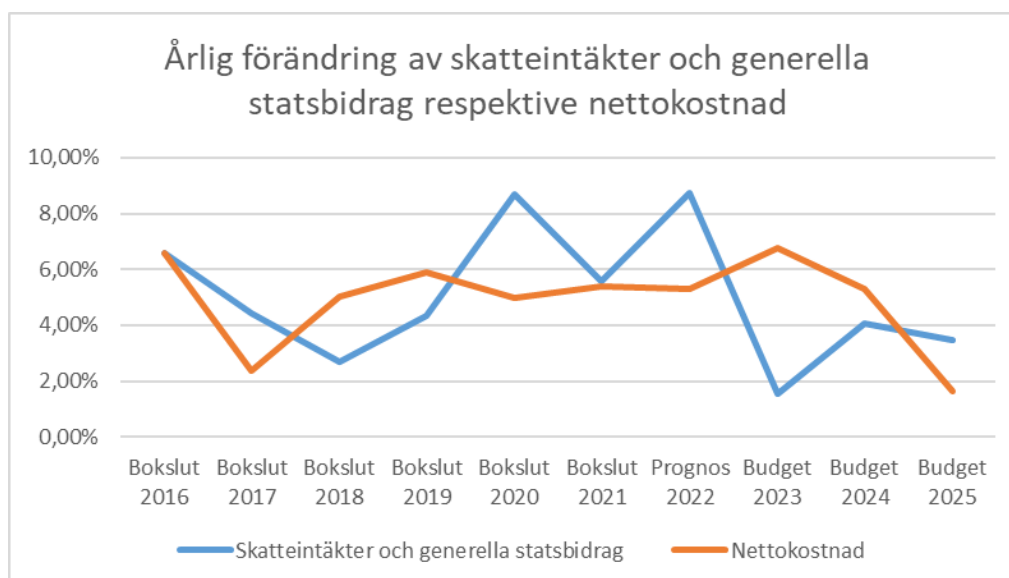
Prognosen för 2022 visar ett resultat på 53 mnkr (6,5%). Lägre avskrivningar och högre skatteintäkter än budgeterat bidrar till den positiva prognosen.

Figur: Resultatutveckling

För budget 2023 och planåren 2024–2025 uppgår budgeterat resultat till 2,51 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Målet om att resultatet minst ska uppgå till 2,0 procent i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag infrias. Budgeterat resultat tillsammans med avskrivningskostnader täcker inte de budgeterade nettoinvesteringarna, vilket kommer att medföra ett negativt kassaflöde och behov av att tillföra likvida medel genom externa lån uppstår.

En viktig förutsättning för en god ekonomi är att verksamhetens nettokostnader inte ökar mer än vad den främsta inkomstkällan skatteintäkter gör. Den skenande inflationen och ökade kostnader för pensioner är yttre faktorer som påverkar verksamheternas nettokostnadsökning negativt.

En annan förutsättning för en god ekonomisk hushållning är att verksamhetens nettokostnader långsiktigt understiger 98 procent av skatteintäkterna och generella statsbidrag.

Under budget- och planperioden kommer avskrivningarnas andel av skatteintäkter och generella statsbidrag att öka till följd av höga investeringsnivåer.

Andel av skatteintäkter									
	Bokslut					Prognos	Budget		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Verksamheternas Nettokostnad exkl avskrivningar	92,1	94,5	96,2	92,6	92,1	89,0	93,0	93,3	90,4
Avskrivningar	4,2	4,0	3,8	4,1	4,3	4,4	4,7	5,0	5,5
Nettokostnad totalt	96,4	98,6	100	96,7	96,5	93,4	97,7	98,3	95,9

Skattefinansieringsgraden mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är finansierad. En skattefinansieringsgrad på 100 procent innebär att kommunen kan finansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks

Investeringsnivåerna 2017–2021 har varit höga. Även prognosen för 2022 visar på en hög investeringsnivå. De höga investeringsnivåerna har medfört att kommunen inte har kunnat självfinansiera investeringarna.

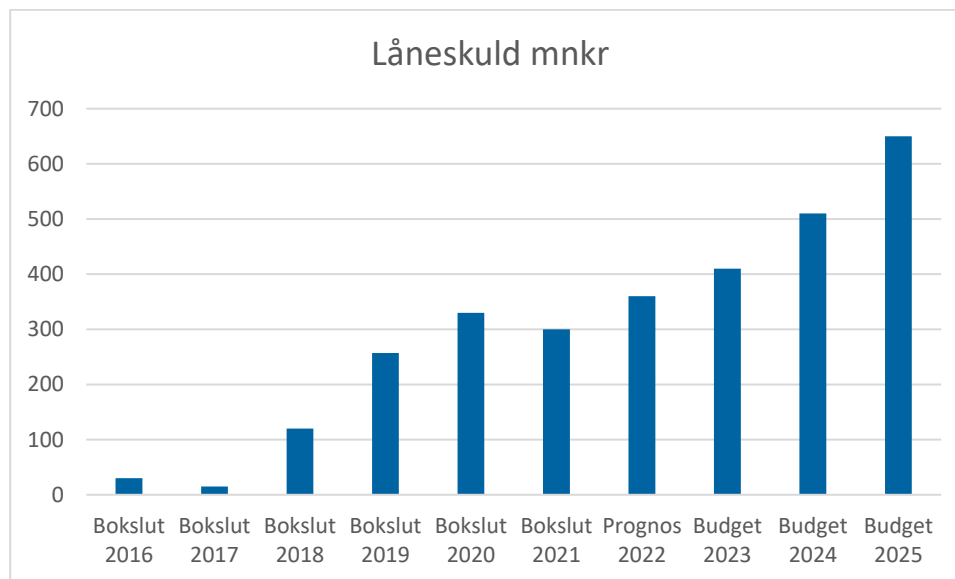
Behovet av nyinvesteringar ökar för planperioden 2024–2025, detta tillsammans med de planerade låga resultaten medför att självfinansieringsgraden den kommande treårsperioden inte uppfylls.

Vid stora ombudgeteringar mellan åren kan nyckeltalet komma att förändras för ett enskilt år.

Andel av skatteintäkter									
	Bokslut					Prognos	Budget		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Resultat + avskr, mnkr	49,0	34,9	25,0	52,6	63,5	89,0	55,9	56,9	85,7
Tot investeringar, mnkr	87,2	127,6	91,0	40,7	70,2	110,5	54,5	149,1	205,8
Självfin.grad, %, enskilt år	56,2	27,4	27,5	129,2	90,5	80,5	102,8	38,2	41,6
Självfin.grad, %, rullande tre år	57,3	45,0	35,6	43,4	69,9	92,6	88,6	64,3	48,5

De planerade investeringsbehoven medför att låneskulden kommer att öka under budget- och planperioden 2023–2025. En eventuell ytterligare

nyupplåning och stigande räntor medför ökade räntekostnader och ett minskat utrymme till verksamheternas driftskostnader.

Låneskuld diagram

Kapacitet

Soliditeten är ett mått på den finansiella styrkan på lång sikt. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel, det vill säga skatteintäkter.

Skuldsättningsgraden visar hur mycket av tillgångsmassan som inte är finansierad via det egna kapitalet.

Soliditet och skuldsättningsgrad									
	Bokslut					Prognos	Budget		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Soliditet, %	48,2	42,8	39,4	37,2	40,4	41,0	39,0	38,1	34,8
Skuldsättningsgrad, %	51,8	57,2	60,6	62,8	59,6	59,0	61,0	61,9	65,2

Soliditeten har de senaste åren legat på en relativt låg nivå. Den relativt låga nivån beror på att tillgångarna ökar mer än resultatet. Ökningen av tillgångarna hänger samman med höga investeringsvolymerna. Den kommande budget- och planperioden uppnås inte målet om 40 procents soliditet. De höga investeringsvolymerna i förhållande till den budgeterade resultatnivån bidrar till att soliditeten minskar. Skuldsättningsgraden ökar i slutet av budget- och planperioden på grund av utökat lånebehov år 2025.

Risk

Ett mått som mäter likviditet eller kortsiktig betalningsförmåga är kassa-likviditet. Om måttet är 100 procent innebär det att de likvida medlen är lika stora som de kortfristiga skulderna.

I många år har kommunen haft en betryggande likviditet, och har inte behövt tillföra externa likvida medel. Perioden 2016–2019 har kommunen behövt

tillföra medel då investeringstakten ökat och bidragit till ett negativt kassaflöde. Tillförda medel genom externa lån har kunnat höja upp nyckeltalet 2016–2019. 2020 och 2021 ökade staten de generella statsbidragen på grund av Covid-19, vilket har lett till en positiv utveckling av kassaflödet. I slutet av budget- och planperioden finns det behov av ytterligare externa likvida medel för att täcka de ökade investeringsbehoven.

Kassalikviditet									
	Bokslut					Prognos	Budget		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kassalikviditet, %	46,8	50,7	42,3	99,7	79,0	74,1	57,0	61,9	45,9

Kommunen har ett omfattande borgensåtagande som per den 31 augusti 2022 uppgår till totalt 400,9 mnkr. Den övervägande andelen av borgensåtaganden avser kommunens dotterbolag Vårgårda Bostäder AB. En mindre andel är riktade mot föreningar.

Kontroll

En viktig del för att nå och bibehålla god ekonomisk hushållning är att det finns en god budgetföljsamhet i kommunen.

Det är många olika faktorer som påverkar ett årsresultat. Vissa poster har kommunen begränsade möjligheter att påverka. Hit hör skatteunderlagets utveckling vars förändring i första hand hänger samman med den samhälls-ekonomiska utvecklingen. Det mest väsentliga är dock påverkbart och det är verksamhetens intäkter och kostnader.

Budgetavvikelse						
	Bokslut					Prognos
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Budgetavvikelse, årets resultat	9,3	2	-12,8	9,8	16,2	40,8
Budgetavvikelse, kommunbidrag	4,2	-5,8	-6,9	0,3	2,3	-3,0

Budgetavvikelsen för kommunen i sin helhet men även för förvaltningen har under de senaste åren varit ojämna och under enskilda år relativt stora. Gemensamma nämnare perioden 2016–2020 har varit en omsorgsverksamhet och socialtjänst som haft problem med att hålla tilldelad budget. Myndighetsbeslut i form av placeringar och hemtjänst har påverkat utfallen negativt under åren. De senaste åren har förskola och grundskola redovisat underskott som kan härledas till ökat antal barn i verksamheterna. I resultaträkningen har driftunderskott i förvaltningen kunnat pareras genom överskott i framför allt skatteintäkter och generella stats-bidrag, men också genom obudgeterade tomtförsäljningar.

Prognosen visar på underskott mot budget inom Kommunövergripande, Förskola/Grundskola, Gymnasieskola/Musikskola, Kultur och Fritid samt Samhällsbyggnad. Underskott för kommunövergripande avser främst ökade licens – och konsultkostnader inom IT.

Ekonomisk redovisning

Resultaträkning

(mnkr)	Boksl 2021	Budg 2022	Budg 2023	2024	2025
Verksamhetens nettokostnader	-686,8	-711,7	-777,1	-815,7	-823,7
Avskrivningar	-35,7	-38,0	-39,1	-43,9	-49,8
Verksamhetens nettokostnader	-722,5	-749,7	-816,2	-859,6	-873,5
Skatteintäkter	545,9	562,5	611,5	648,8	681,2
Generella statsbidrag	206,8	207,4	224,0	225,5	229,9
Verksamhetens resultat	30,2	20,2	19,3	14,8	37,6
Finansiella intäkter	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0
Finansiella kostnader	-2,1	-2,2	-4,4	-3,8	-3,8
Resultat efter finansiella poster	30,0	20,0	16,9	13,0	35,8
Extraordinära poster	-	-	-	-	-
Årets resultat	30,0	20,0	16,9	13,0	35,8

Ekonomiska mål

Kommunallagen föreskriver att finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska upprättas. I Vårgårda kommun är innebörden av god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv att varje generation själv måste bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Det innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat.

Balanskrav

Balanskravet innebär att de budgeterade intäkterna måste överstiga de budgeterade kostnaderna. De budgeterade resultaten för budget- och planperiod 2023–2025 uppgår till 2,51 procent av skatteintäkter och statsbidrag. Det innebär att balanskravet är uppfyllt.

Förklaringar

Verksamhetens nettokostnader består av kommunbidrag, gemensamma kostnader och intäkter. Tabellen nedan redovisar nettokostnaderna per verksamhet. Planenliga avskrivningar är en kostnad som uppstår efter att en investering genomförs. En avskrivning syftar till att fördela kostnaderna för en tillgång över samma tid som tillgångens nyttjandeperiod. Genom avskrivningarna fördelas utgiften för att anskaffa anläggningstillgången över flera år och blir på det viset en kostnad i bokföringen en längre tid.

Skatteintäkter kommer från kommuninvånarna medan generella statsbidrag är ett sätt för staten att jämna ut strukturella skillnader mellan kommunerna. Det medför att alla kommuner ha liknande förutsättningar att bedriva kommunal verksamhet.

Finansiella kostnader är räntekostnader på kommunens lån och finansiella intäkter är bland annat borgensavgifter från de föreningar och bolag som kommunen har borgensåtagande för.

Verksamhetens nettokostnad

Verksamhetens nettokostnad innehåller kommunbidrag samt gemensamma kostnader och intäkter. Kolumnen för 2022 års budget är inte uppdaterad i förhållande till ursprungsbudgeten med de tilläggsbudgeteringar som beslutats under året.

(mnkr)	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023
<i>Kommunbidrag</i>			
Politisk verksamhet	7,1	7,2	7,6
KS utvecklingsmedel	0,3	2,3	1,5
Kommunövergripande	32,8	29,1	40,1
Strategisk planering och utveckling	10,5	12,5	14,0
Servicenämnd Ekonomi och personal	14,4	15,0	15,3
Förskola/Grundskola	263,5	283,5	306,2
Gymnasium	57,1	59,8	65,2
Samhällsbyggnad	52,7	27,7	28,6
Socialtjänst	120,1	129,0	134,9
Vård och Omsorg	134,5	143,2	147,8
Kultur och fritid	18,5	20,6	21,9
Lönepott		7,2	11,2
Kapitalkostnadspott		7,9	8,0
Summa kommunbidrag	711,4	744,9	802,5
Förändring i mnkr			57,6
Förändring i procent			7,7
<i>Gemensamma kostnader och intäkter</i>			
Deponi Tumberg	-0,1	-	-
Exploatering/Markförsäljning	-3,9	-	-
Semesterlöneskuld och upplupna löner	2,5	1,5	1,5
Personalomkostnader:			
Överskott/underskott PO	0,7	-	10,0
Pensionsutbetalningar (inkl. löneskatt)	12,2	10,9	11,7
Övriga pensionskostnader	0,4	-	-
Övrigt	5,0	0,1	0,1
S:a gemensamma kostnader och intäkter	16,8	12,5	23,3
Återföring internränta	-6,7	-7,8	-9,6
Återföring gen bidrag från stat bokf på vsh	4,7	-	-
Verksamhetens nettokostnad	726,1	749,7	816,2

Gemensamma kostnader och intäkter

Kommunfullmäktige har beslutat att utanför kommunbidrag budgetera medel för finansiering av aktiviteter som är av mer generell karaktär. Dessa ligger tillsammans med kommunbidraget under verksamhetens nettokostnader i resultaträkningen.

Pensionsutbetalningarna är beräknade av Skandia och är medtagna i kommunens pensionsskuld intjänad t.o.m. år 1998. Utfallet av pensionsskulden

(inkl. särskild löneskatt) 2021 var 209,9 mnkr och är inte medtagen i kommunens balansräkning utan är noterad i linje i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning.

En skuld som kommunen har är semesterlöneskuld till personalen. Nya löneavtal och förändringar i intjänade och uttagna semesterdagar förändrar skulden vilket motiverar en budget på central nivå.

Förändringar kommunbidrag

Budgeterat kommunbidrag i juni uppgår till 806,8 mnkr, vilket jämfört med 2021 års kommun-bidrag är uppräknat med 61,9 mnkr eller 8,3 procent.

Jämfört med föregående år innehåller kommunbidraget följande förändringar:

Förändringar kommunbidrag 2023	mnkr
Lönekostnadsökning 2022	2,4
Lönekostnadsökning 2023	11,2
Ökning PO till 42,75%	12,9
Prisökning externt 5,0%	5,8
Prisökning internt 4,95 %	4,3
Demografiförändringar förskola, skola, äldreomsorg	5,5
Kapitalkostnadsförändring	1,7
Driftskostnader p.g.a. investering	0,3
Nationella beslut	1,5
Tillfällig politisk prioritering 2022 (återställning)	-4,3
Tillfällig politisk prioritering 2023	4,1
Politiska prioriteringar ramhöjande	16,3
Totalt	61,9

Jämfört med junibeslutet har följande ramväxlingar genomförts:

- Lönerevision för år 2022, 9,9 mnkr tillförs verksamheterna från lönepott.
- PO-justering, verksamheterna tillförs 12,9 mnkr för att täcka 2023 års ökning.
- Kapitalkostnader inkluderas i hyran, 1,3 mnkr ramväxlas från Samhällsbyggnad till verksamheterna.
- Lokalstrateg ingår i hyran, 0,8 mnkr ramväxlas från Samhällsbyggnad till verksamheterna.
- Medel avseende Friskvårdsbidraget ramväxlas från Personal till Kommunövergripande om 1,1 mnkr.
- Korrigering måltidspris skola/utökning Lena med ramväxling om 0,7 mnkr till Förskola/Grundskola och 0,1 mnkr till Gymnasiet från Samhällsbyggnad.

- Myndighet äldreomsorg ramväxlas från Socialtjänsten till Vård och omsorg om 1,9 mnkr.
- Miljöadato ramväxlas från verksamheterna till Personal baserad på antal chefer, totalt 0,1 mnkr.
- Förändring nyttjande av lokaler Sundler och Teknikcentrum innebär ramväxling från Socialtjänsten om 0,7 mnkr till Gymnasiet om 0,65 mnkr och 0,05 mnkr till Kultur och Fritid.
- Köp av Viaduct innebär minskad hyra för Socialtjänsten om 1,3 mnkr och 0,3 mnkr för Gymnasiet. Detta flyttas till kapitalkostnadspotten för att kompensera de ökade kapitalkostnaderna.

Ramväxlingar 2023		mnkr
		Nettoeffekt
Kommunövergripande		1,2
Strategisk planering och utveckling		0,7
Kultur och fritid		1,1
Personal och ekonomi		0,1
Socialtjänst		0,0
Vård och omsorg		7,3
Samhällsbyggnad		-2,0
Förskola/Grundskola		10,5
Gymnasium		2,4
Totalt		21,2

Ytterligare förändringar mot junibeslutet:

I junibeslutet fastställdes tilldelning om 0,4 mnkr till Socialtjänsten avseende utökning 50 procent tjänst Specialpedagog. Motsvarande satsning skulle tas i Herrljunga kommun för att tjänsten skulle kunna tillsättas. När detta inte gjordes förs ramen åter till resultatet.

2022 tilldelades Vård och Omsorg statsbidrag om 8,8 mnkr för en minskad andel timanställningar samt utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden. Enligt gällande redovisningsregler ska 5,4 mnkr av dessa nyttjas 2023. Enligt fattat beslut i KS (september 2022) ska 0,3 mnkr nyttjas av dessa medel till lönesatsning sjuksköterskor. Därav läggs 5,1 mnkr i budget 2023 som en tillfällig prioritering där ram tas från Vård och Omsorg och läggs till resultatet för att delfinansiera ökade pensionskostnader 2023.

Kommunövergripande tilldelas en permanent ramökning om 1,2 mnkr för ökade kostnader avseende Räddningstjänsten.

Ytterligare Ramförändringar 2023		mnkr
		Nettoeffekt
Socialtjänsten		-0,4
Kommunövergripande		1,2
Vård och Omsorg		-5,1
Totalt		4,3

Budgerat kommunbidrag efter ramväxlingar och förändringar uppgår till 802,5 mkr, vilket jämfört med 2021 års kommunbidrag är uppräknat med 57,6 mkr eller 7,7 procent.

Balansräkning

(mnkr)	Boksl 2021	Budg 2022	Budg 2023	2024	2025
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillg.	0,3	-	-	-	-
Materiella anläggningstillg.	752,9	798,8	884,5	989,6	1145,6
Finansiella anläggningstillg.	34,0	35,1	35,1	35,6	36,1
Summa anläggningstillgångar	787,2	833,9	919,6	1025,2	1181,7
Bidrag till statlig infrastruktur	-	-	-	-	-
Omsättningstillgångar					
Förråd m.m.	2,7	2,5	2,5	2,5	2,5
Fordringar	99,0	60,0	65,0	59,9	65,0
Kortfristiga placeringar	-	-	-	-	-
Kassa o bank	40,8	52,0	58,8	57,8	24,2
Summa omsättningstillgångar	142,5	114,5	126,3	120,2	91,7
SUMMA TILLGÅNGAR	929,7	948,4	1 045,9	1 145,4	1 273,4
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat	30,0	20,0	16,9	13,0	35,8
Resultatutjämningsreserv	-	-	-	-	-
Övrigt eget kapital	345,6	370,9	390,9	423,9	407,8
Summa eget kapital	375,6	390,9	407,8	436,9	443,6
Avsättningar					
Avsättn för pensioner o likn förpl	9,0	8,1	9,3	9,5	9,4
Andra avsättningar	49,8	48,4	31,7	28,8	16,0
Summa avsättningar	58,8	56,5	41,0	38,3	25,4
Skulder					
Långfristiga skulder	316,4	330,0	380,0	480,0	610,0
Kortfristiga skulder	178,9	171,0	217,1	190,2	194,4
Summa skulder	495,3	501,0	597,1	670,2	804,4
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	929,7	948,4	1045,9	1 145,4	1 273,4

Kassaflödesanalys

(mnkr)	Boksl 2021	Budg 2022	Budg 2023	2024	2025
Den löpande verksamheten					
Inbetalningar från kunder	128,0	125,0	130,0	130,0	130,0
Inbetalningar av skatter, gen.bidr.	732,6	768,0	835,5	874,4	911,2
Inbetalningar av bidrag	85,6	102,0	102,0	102,0	102,0
Övriga inbetalningar	-	-	-	-	-
Utbetalningar till leverantörer	-289,6	-309,0	-335,4	-347,5	-357,5
Utbetalningar till anställda	-582,0	-596,0	-680,4	-673,6	-695,1
Utbetalningar av bidrag	-27,6	-16,0	-31,0	-32,0	-33,0
Övriga utbetalningar	-	-	-	-	-
Ränteinbetalningar	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0
Ränteutbetalningar	-1,9	-2,2	-4,4	-3,8	-3,8
Förändring avsättning	-5,2	-6,2	-17,0	-3,0	-13,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten	41,8	67,7	1,3	48,5	42,8
Investeringsverksamheten					
Inv. Materiella anläggningstillg.	-73,3	-79,7	-54,5	-149,1	-205,8
Försäljn. Materiella anläggningstillg.	4,0	-	-	-	-
Inv. Immateriella anläggningstillg.	-	-	-	-	-
Försäljn. Immateriella anläggningstillg.	-	-	-	-	-
Inv. Finansiella anläggningstillg.	0,5	-1,0	-	-0,5	-0,5
Bidrag till statlig infrastruktur	-	-	-	-	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-68,8	-80,7	-54,5	-149,6	-206,3
Finansieringsverksamheten					
Upptagande av lån	-	30,0	50,0	100,0	130,0
Amortering av lån	-30,0	-	-	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-30,0	30,0	50,0	100,0	130,0
Förändring av likvida medel	-57,0	17,0	-3,2	-1,1	-33,5
Likvida medel vid årets början	97,8	35,0	62,0	58,8	57,7
Likvida medel vid årets slut	40,8	52,0	58,8	57,7	24,2
Förändring av likvida medel	-57,0	17,0	-3,2	-1,1	-33,5

Investeringsbudget 2023-2025

Investeringsutgifter (tkr)	Årlig driftsk.	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
SKATTEFINANSIERADE INV UTG				
Investeringsobjekt < 3 mnkr				
Inventarier	-20	-5 200	-3 730	-3 600
Reinvesteringar /Nyinvestering		-10 750	-11 100	-11 600
Underhåll		-10 200	-10 200	-10 200
Lokalanpassningar		-2 650	-2 700	-2 700
Skattefinansierade inv obj < 3 mnkr		-28 800	-27 730	-28 100
Investeringsobjekt > 3 mnkr				
Nytt äldreboende		-2 500	-75 000	-100 000
Förskola Hol		-500	-5 500	
Ombyggnad mottagningskök skolor		-1 000	-4 000	-2 500
Ny idrottshall tätorten		-500	-10 000	-34 500
Summa skattefinansierade inv obj > 3 mnkr		-4 500	-94 500	-137 000
S:A SKATTEFINANSIERADE INV UTG		-33 300	-122 230	-165 100
AVGIFTSFINANSIERADE INV UTG				
Avgiftsfinansierade inv obj < 3 mnkr				
Hjultorps reningsverk		-4 000	-500	
Dagvatten utökning		-1 000	-1 000	-2 000
VA renovering ledningsnät		-7 400	-7 400	-7 400
Östadkulle vattenverk				-6 000
Ventiler, byte av trasiga VAV		-1 100	-1 100	-1 100
Renovering VA-anläggningar (vattentorn, pumpstationer)		-1 150	-1 150	-1 150
Vattendom Algutstorp, ny brunn		-1 000		
Ny spillvattenledning, söder om Vårgårda				-6 000
Ny vattenledning från vattenverk till vattentorn			-6 000	-4 000
Avgiftsfinansierade inv obj > 3 mnkr		-15 650	-17 150	-27 650
S:A AVGIFTSFINANSIERADE INV UTG		-15 650	-17 150	-27 650
EXPLOATERINGSINVESTERINGAR				
Utbyggnad VA-ledningar mot Rasta m.fl. områden		-5 500	-3 700	
VA Hol				-10 000
VA Horla			-6 000	-3 000
Exploateringsinvesteringar		-5 500	-9 700	-13 000
S:A EXPLOATERINGSINVEST. UTGIFTER		-5 500	-12 700	-13 000
TOTALA INVESTERINGSUTGIFTER		-54 450	-149 080	-205 750

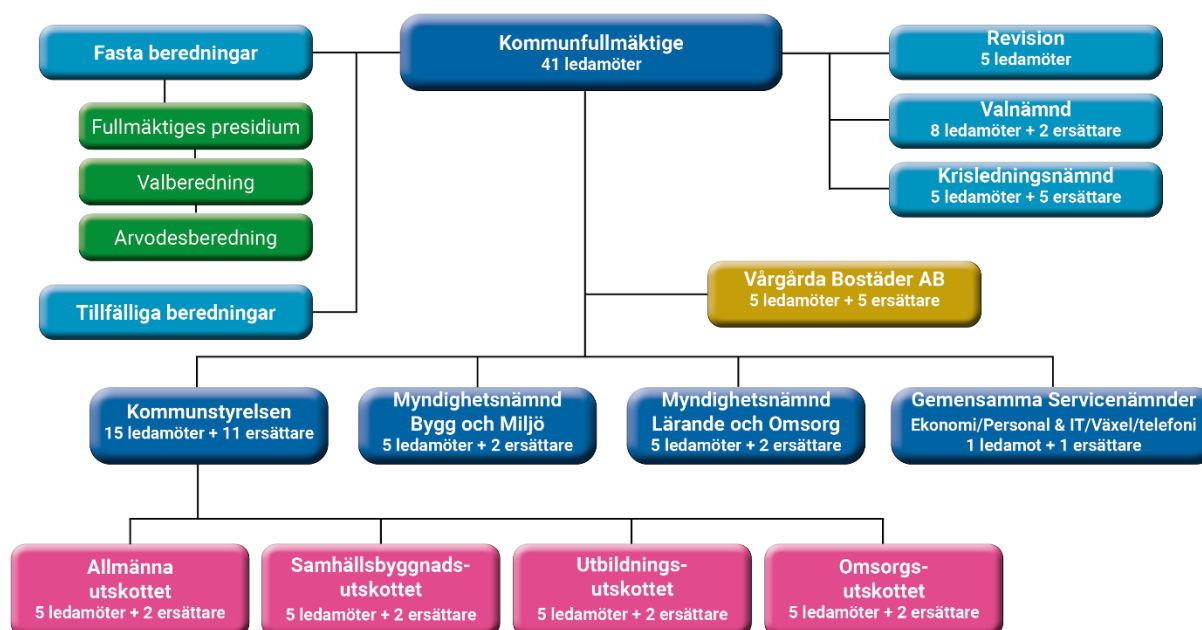
Summa investeringar under budgetperioden – 409 280 tkr.

Kommentarer till investeringsbudget 2023–2025

Större investeringar för perioden är byggnation av ett nytt äldreboende, ny idrottshall i tätorten samt ombyggnation av mottagningskök. Inom den avgiftsfinansierade verksamheten återfinns flera stora projekt som ny vattenledning från vattenverk till vattentorn, ny spillvattenledning söder om Vårgårda, VA Hol och VA Horla.

Politisk verksamhet

Organisationsschema

Ansvar och uppdrag

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande församling.

Kommunfullmäktiges ansvar är de strategiska frågorna. I kommunallagen (KL) kap 5 § 1 anges:

”Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen.”

Vad avser den årliga verksamhetsplanen, beslutar fullmäktige om mål och riktlinjer för verksamheten, samt budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor.

Kommunfullmäktige tar initiativ till samhällsutvecklingen bland annat genom att belysa frågor i fullmäktigeberedningar, som bereds av kommunfullmäktiges presidium. Kommunfullmäktige följer upp de beslut som fattats utifrån förslag från fullmäktigeberedningar.

Revision

Revisorerna granskar årligen, i den omfattning som följer av god revisionsred, all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden.

Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Revisorernas uppdrag regleras i KL kap 3 § 10 och kap 12.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamhet. Kommunstyrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i helägda bolag och kommunalförbund som kommunen är medlem i (KL kap 6). Kommunstyrelsen har beredningsansvar för kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen är enda verksamhetsnämnd i Vårgårda och svarar därmed för all verksamhet och för förvaltningens personal. Kommunstyrelsen styr och följer upp verksamheten med hjälp av mål och resultatuppföljning. Förutom genom redovisningar i uppföljningar, har kommunstyrelsen en intern kontrollplan där uppföljning görs. Arbetet förstärks genom kontinuerligt arbete inom Kommunkompassen och jämförelser med andra kommuner genom referenskostnader.

Kommunstyrelsen tar fram flerårsplaner där inriktningen för verksamheternas utveckling läggs fast. Flerårsplanerna, ihop med måldokumentet ger inriktningen för den årliga verksamhetsplanen.

Myndighetsnämnder

Myndighetsnämnderna beslutar enbart i ärenden som avser myndighetsutövning gentemot enskild individ. En stor del av besluten är delegerade till tjänstepersoner. Det är en viktig uppgift för nämnden att följa upp i vilken utsträckning som myndighetsutövning gentemot enskild sker på ett sätt som följer gällande lagar och förordningar.

Valnämnd

Alla kommuner i Sverige ska ha en valnämnd som är lokal valmyndighet. Ledamöterna i valnämnden väljs av kommunfullmäktige. Valnämnden består av åtta ordinarie ledamöter (inklusive ordförande och vice ordförande) och två ersättare. En tjänsteperson är valsamordnare tillika utredare samt valnämndens sekreterare.

Valnämnden ska följa vallagen och ansvarar för alla uppgifter för genomförandet av allmänna val, val till riksdag, regionfullmäktige och kommunfullmäktige, val till Europaparlamentet, folkomröstningar, extra val och omval. Valnämnden ansvarar även för kommunala folkomröstningar. Inför, under och efter ett val krävs regelbundna kontakter med länsstyrelsen samt Valmyndigheten.

Valnämnden förordnar röstmottagare och ansvarar för adekvat utbildning inför valarbete, ansvarar för beställning av valmateriel samt övrig valmateriel som ska användas i vallokaler och röstningslokaler (förtidsröstning), beslutar om vallokaler, röstningslokaler och föreslår till kommunfullmäktige valdistriktsindelningar och ändringar av valdistriktsnamn.

Valnämnden ska inte förväxlas med kommunfullmäktiges valberedning.

Servicenämnd Ekonomi/Personal

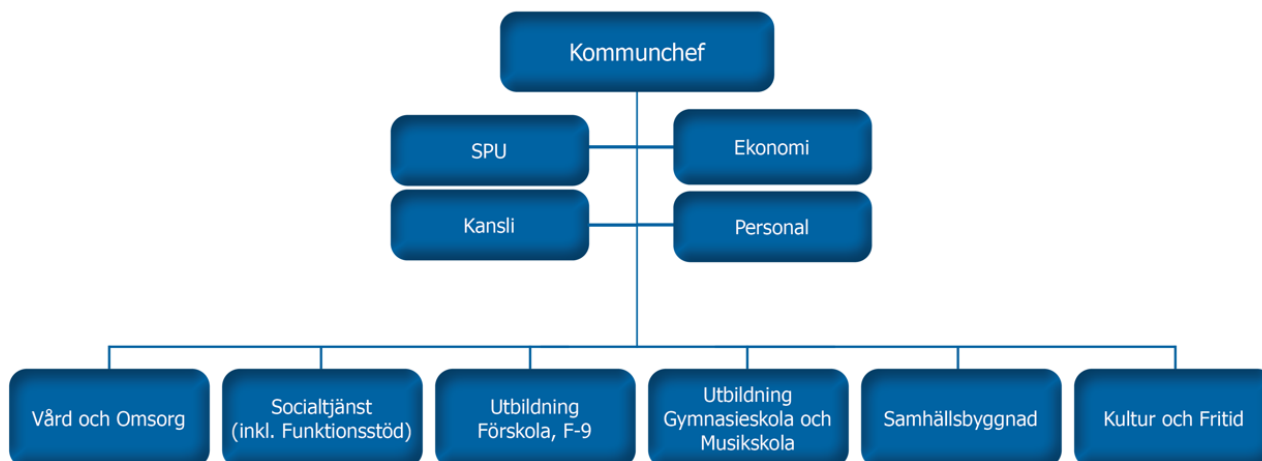
Vårgårda och Herrljunga kommuner har infört två gemensamma servicenämnder med verksamhetsstödande funktioner. Vårgårda kommun är värdkommun för servicenämnd ekonomi/personal och Herrljunga kommun är värdkommun för servicenämnd IT/växel/telefoni. Det övergripande målet för servicenämnderna är att de gemensamma verksamheterna utvecklas på ett positivt sätt och att samverkansarbetet sammantaget ska ge bra service till låg kostnad i bägge kommunerna.

Järnvägen från stationen i Vårgårda

Kommunförvaltningen

Organisationsschema

Ansvar och uppdrag

Kommunförvaltningen

Kommunförvaltningen utför den dagliga verksamheten i kommunen.

Kommunen ansvarar för viktiga verksamheter som direkt berör de som bor, lever och verkar inom kommunens geografiska område.

Kommunens grunduppdrag är att tillhandahålla service och välfärdstjänster samt att utveckla orten. Kommunens verksamhet bedrivs till största delen på uppdrag av staten och regleras via olika lagar och förordningar (kommunallagen, skollagen, socialtjänstlagen, miljöbalken med flera).

Kommunfullmäktige har även möjlighet att besluta om att bedriva frivilliga verksamheter. Det kommunala självstyret är en princip som är inskriven i regeringsformen, en av grundlagarna. Kommunen måste följa de ramar som riksdagen och regering bestämt, men utöver det ger det kommunala självstyret kommunen ett visst eget handlingsutrymme.

Kommunchef

Kommunchef anställs av kommunstyrelsen och är kommunens ledande tjänsteperson och chef för hela förvaltningsorganisationen. Kommunchefen har en drivande roll för att utveckla kommunens verksamhet med nytta och värde för Vårgårdaborna som utgångspunkt. Särskild uppmärksamhet ska enligt kommunchefens instruktion som antagits av kommunstyrelsen, ägnas åt strategisk planering och policyfrågor. Kommunchef ska ge kommunstyrelsen stöd i sitt uppdrag att leda kommunen och samordna förvaltningen med inriktning på hög kvalitet och effektivitet. Vidare ansvarar kommunchef för att kommunstyrelsen får professionell sakkunskap i sitt arbete att leda kommunen i den riktning som visionen och berednings- och budgetmål pekar ut.

Kommunchef är förvaltningens ledande bärare av visionen och högst ansvarig för att policies och riktlinjer följs. Kommunstyrelsens uppdrag ska alltid riktas

till kommunchef och kommunchef svarar för att besluten verkställs och följs upp i tid.

Till sin hjälp har kommunchef en stab som arbetar med de förvaltningsövergripande frågorna, SPU (Strategisk planering och Utveckling) samt en kanslienhet.

Kommunchefen har sex verksamhetschefer som ansvarar för sina verksamhetsområden, samt två stödfunktionschefer i form av ekonomichef och personalchef.

Utbildning - Förskola och F-9

Inom utbildning förskola och F-9 ryms de obligatoriska verksamheterna förskola, grundskola, grundsärskola och fritidshem. Verksamheterna ska främja alla barns och elevers utveckling och lust att lära. Undervisningen utgår från läroplanens mål.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna, samhällets grundläggande värderingar och ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Detta ska ske i nära samarbete med hemmen för att främja personlig utveckling samt bidra till att aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar.

I kommunen finns tio kommunala förskolor, varav sex inom tätorten och fyra på landsbygden.

Skolans huvuduppgift är att tillse att alla elever får de kunskaper som behövs för att kunna gå vidare i studier/arbetsliv och leva ett lyckligt liv. Hur utbildningen/undervisningen ska bedrivas regleras i läroplanen.

Det finns också fristående förskolor, en i tätorten och en i Hol/Lena.

Kommunen har sex kommunala F-6-skolor, varav två i tätorten och fyra på landsbygden samt en högstadieskola, Gullhögsolan.

Kommunövergripande särskoleverksamhet bedrivs på två enheter, Fridhemskolan för de yngre eleverna och inom Gullhögsolan för de äldre.

Höstterminen 2022 har verksamheten genomfört en organisationsförändring som innebär en övergång från enhetsansvar till verksamhetsansvar. Detta innebär att fem rektorer är kopplade mot förskola och nio rektorer mot skola.

Utbildning – Gymnasieskola

Inom utbildning gymnasieskola ryms kommunens ansvar för gymnasieskola och gymnasiesärskola. I kommunen finns en gymnasieskola, Sundlergymnasiet, där en majoritet av kommunens gymnasieelever går. Skolan har även elever från andra kommuner, främst Essunga, Herrljunga och Alingsås. Övriga elever från Vårgårda går på kommunala skolor i grannkommunerna eller fristående skolor. Med kommunerna i Boråsregionen och Västra götalandregionens naturbruksgymnasier finns samverkansavtal, vilket gör att elever från Vårgårda tas emot i kommunala skolor i

Boråsregionen på samma villkor som de som är boende i kommunen. Det finns ingen fristående gymnasieskola i kommunen.

Kommunen har ingen egen gymnasiesärskoleverksamhet. Istället finns ett samverkansavtal med Alingsås kommun, vilket gör att kommunens elever i gymnasiesärskolan går på Alströmergymnasiet i Alingsås.

Dessutom ryms musikskolan inom verksamheten. Musikskolan har till skillnad från övrig verksamhet inom utbildning inget statligt uppdrag. Verksamheten vänder sig till barn och ungdomar i grundskole- och gymnasieåldern.

Samhällsbyggnad

I kommunens vision är det en tydlig målsättning om tillväxt. En sådan målsättning kräver stora insatser i planarbete och framförhållning på ett flertal områden. Vart vill kommunen och var kan Vårgårda växa? Samhällsbyggnads ansvar och uppdrag är att på ett effektivt sätt planera för det ökade behov av service och andra samhällsfunktioner som en tillväxt kräver.

Viktigt för Samhällsbyggnad, med många skiftande verksamheter, är att samordna avdelningarna så att arbetet sker mot gemensamma mål. Utöver en intern samordning inom kommunkoncernens olika verksamheter ingår även uppdrag att undersöka samarbetsmöjligheter med kringliggande kommuner. Allt för att uppnå en kostnadseffektivare verksamhet. Verksamheten ska där så är möjligt effektiviseras genom nya arbetsmetoder och tekniska lösningar. Kommunens produkter ska kunna jämföras med den privata sektorn.

Samhällsbyggnad ansvarar för: Fastighetsförvaltning, Fastighetservice (vaktmästeri, lokalvård), Gata Park Mark, Vatten och Avlopp, Kost och Tvätt, Bygg och Miljö samt Renhållning.

Vård och omsorg

Hemtjänstens uppdrag är att verkställa beslut enligt socialtjänstlagen och utföra delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter. Detta innebär att hemtjänsten besöker omsorgstagaren i bostaden och stöttar/hjälper till med det som omsorgstagaren inte klarar av själv på grund av hög ålder, funktionsvariation, sjukdom eller dylikt. Hemtjänsten arbetar på uppdrag av biståndshandläggare och sjuksköterska.

De särskilda boendeformerna omfattar Kullingshemmet, med inriktning för personer med omfattande omvårdnadsbehov samt Vårgården, som är ett boende för personer med demenssjukdom. Syftet är att ge en trygg omsorg där varje individ får stöd utifrån sina bedömda behov. Korttidsboende ges vid växelvård, palliativ vård, rehabilitering samt i avvaktan på annan insats.

Hälso- och sjukvårdsenheten utför kommunal hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen inom ordinärt boende och inom särskilda boendeformer. Syftet är att stärka hälsa, förebygga ohälsa och sjukdom, utifrån patientens/individens individuella möjligheter och minska lidande.

Centralt finns systemansvarig för omsorgens dokumentationssystem VIVA, utvecklingsledare, Medicinskt Ansvarig Sjuksköterska, MAS, samt Medicinskt Ansvarig för Rehabilitering, MAR, som bland annat har huvudansvar för säkerhet vid informationsöverföring av medicinska frågor, läkemedelshantering, vårdplanering, avvikelshantering och dokumentation. MAS har tillsammans med SAS (Socialt Ansvarig Samordnare) ansvar för egenkontroll vars syfte är att kvalitetssäkra verksamheterna inom omsorgen. SAS har också uppgift att delta i internkontroll och ansvara för arbetet med LOV (lagen om valfrihetssystem).

Socialtjänst

Socialtjänstens grunduppdrag är att främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Uppdraget hanteras både på individ-, grupp-, och samhällsnivå och utförs genom behovsprövade eller öppna insatser samt på övergripande och strukturell samhällsnivå.

Verksamhet socialtjänst ansvarar för att myndighetsutövning/handläggning sköts på ett rättssäkert sätt avseende barn, unga och vuxna (ej äldreomsorg) i behov av stöd enligt SoL, LVU, LVM, LSS samt annan sociallagstiftning rörande nämnda grupper. I uppdraget ingår att göra beställningar till utförarverksamhet och följa upp att insatserna utförs.

Den kommunala utförarverksamheten som riktar sig till ovanstående grupper utförs i sin helhet inom verksamheten, utöver detta köps extern vård. Inom utförardelen är funktionsstöd den största verksamheten, i Vårgårda finns fyra bostäder med särskild service, samt övrig utförarverksamhet inom LSS-lagstiftningen. Utöver denna utförarverksamhet erbjuder verksamheten individuellt stöd till vuxna individer med missbruksproblematik, psykiska funktionsnedsättningar, våldsutsatthet samt ungdoms och familjebehandling.

På gruppnivå erbjuds föräldrautbildningar och andra riktade grupper, företrädesvis inriktat mot föräldrar och familjer. Vidare har verksamheten uppdrag att tillhandahålla vuxenutbildning till såväl den egna kommunen som Herrljunga kommun, samt att tillhandahålla arbetsmarknadsinsatser. Även kommunens arbete med nyanlända organiseras inom verksamheten.

Utöver individanpassat stöd har verksamheten ett ansvar för det förebyggande sociala arbetet, samt uppsökande verksamhet.

Kultur och fritid

Kultur och fritid arbetar för att skapa en så meningsfull fritid som möjligt för barn, unga och vuxna. Detta genom att arbeta för att det i kommunen ska finnas ett brett utbud av fritidsaktiviteter och ett rikt kulturutbud. Arbetet är viktigt för att motverka utanförskap. Kultur och fritid arbetar för att främja såväl fysisk som mental folkhälsa. Kultur och fritid medverkar till att göra Vårgårda kommun till en attraktiv kommun att leva och vara verksam i, i enighet med visionen om den goda kommunen. Genom verksamhetens ansvar för besöksnärringsfrågor sker arbete med att få fler besökare att uppleva kommunen och dess utbud.

Kultur och fritid är ansvarig för driften av och verksamheten i de kommunala kultur- och fritidsanläggningarna såsom idrottshallar, simhall, bibliotek (med mötesplats för ungdomar) och liknande.

Grunden i Vårgårdas fritids- och kulturutbud står föreningslivet för.

Föreningslivet tar ett mycket stort ansvar för samhällsservicen i kommunen. Det är också föreningarnas ungdomsledare som är förebilder och fostrar kommunens barn och ungdomar. Ett av verksamhetens viktigaste uppdrag är därför att stötta föreningslivet på bästa sätt.

Strategisk planering och utveckling

Enheten arbetar med kommunövergripande och strategiska utvecklingsfrågor, både i kommunens egna verksamheter såväl som i samhället i stort. Inom SPU arbetar miljöstrateg, säkerhetschef, kommunikationsstrateg, hållbarhetsstrateg samt kvalitetsstrateg. SPU är en resurs och fungerar som expertstöd inom respektive ansvarsområde.

Inom SPU ligger ansvaret för Vårgårda kommuns säkerhetsarbete. Detta kan delas upp i tre huvuddelar: kommunens förmåga att hantera kriser av olika slag (LEH), civilt försvar, enligt den överenskommelse som finns upprättad mellan MSB och SKR samt kommunens interna säkerhetsarbete såsom säkerhetsanalyser, säkerhetsprovningar, våld och hot, brottsförebyggande arbete samt kontaktperson mot SÄPO m.m.

SPU har det övergripande ansvaret för kommunens kommunikation. I det ingår att övergripande planera och utveckla arbetet med förvaltningens förmåga och vilja att kommunicera och SPU stödjer arbetet för en transparent, tydlig och tillgänglig information. Utöver det ingår även funktionerna kriskommunikation, informationssäkerhet, marknadsföring med mera.

Operativt sköter SPU de centrala kanalerna för kommunikation såsom webbsida, intranät, e-tjänstportal, sociala medier etc.

Kvalitetsstrateg samordnar kommunens planerings- och uppföljningsprocesser, såsom framtagande av mål och kontrollområden för intern kontroll samt uppföljning och rapportering till politiken. Kvalitetsstrategen arbetar också med statistik, omvärldsanalys, jämställdhetsfrågor, kvalitetsjämförelser, kvalitetsutveckling, stöd åt verksamheter i analys och uppföljning samt verkar som metodstöd i förbättrings- och utvecklingsarbeten i verksamheterna.

Miljöstrategens huvudsakliga ansvar är att i samråd med chefer, politik och berörda verksamheter samordna, följa upp och driva på kommunens arbete med miljö-, klimat, energi- och naturvårdsrelaterade frågor. Utifrån kommunens vision, miljömål och miljöstrategi ska åtgärder vidtas för att både kommunala, regionala och nationella mål inom ansvarsområdet ska gå att nå. I miljöstrategens uppdrag ligger också att bidra till att både anställda i förvaltningen och invånare blir mer medvetna om både utmaningar och möjligheter med att ställa om till ett mer resurseffektivt samhälle. I första hand arbetar Miljöstrategen internt, men kan också tillsammans med COI ha dialog med det lokala näringslivet. Miljöstrategen är kommunens representant i regionala och delregionala sammanhang och har till uppgift att bevaka för kommunen relevanta frågeställningar på kommunal och regional nivå inom området.

Hållbarhetsstrateg ansvarar för arbetet med medborgardialoger samt samordning av hållbarhetsfrågor.

Kansli

Det är inom kansli som det administrativa stödet till den politiska nämndsorganisationen finns i form av registrator, kanslichef tillika kommunsekreterare samt kommunhandläggare/nämndsekreterare. Inom enheten finns också reception och kontorsvakmästeri för kommunhuset. Kansliet ansvarar för beredning av politiska ärenden, registrering och arkivering av handlingar samt övrig ärendehantering. Överförmynderi tillhör också kansliet.

Ekonomi och personal

Ekonomi- och personalavdelningen är organiserade i en med Herrljunga kommun gemensam servicenämnd. Vårgårda är huvudman för denna nämnd. Uppdraget för ekonomi- och personalavdelningen är att verka stödjande för chefer och verksamheterna.

Ekonomi

Ekonomiavdelningen ansvarar för intern- och externredovisning samt att budget och ekonomiska uppföljningar, såsom månadsrapporter och bokslut sammanställs och överlämnas för politiska beslut. Ekonomiavdelningen ansvarar även för kommunens inköps- och upphandlingsfunktion.

Personal

Personalavdelningen har tre huvuduppdrag – stödja, serva och styra, med fokus på att stödja och serva - verksamhetens chefer i alla förekommande HR-frågor och lönefrågor. Personalavdelningen har två huvudområden – en HR-enhet som ansvarar för personalstrategiska frågor och ger stöd i personaloperativa frågor och en löneenhet som administrerar löner och arvoden till anställda och förtroendevalda med flera samt ansvar för systemförvaltning och pensionsförvaltning. HR-enheten ansvarar för att driva en enhetlig personalpolitik för hela kommunen samt att arbeta med arbetsmiljöfrågornas utveckling. HR-enheten ger stöd vid rekrytering, rehabilitering, förhandlingar, arbetsrättsliga frågor och samordnar bland annat samverkansprocesserna och pensionsfrågor.

En väggprydnad från LSS-verksamhet

Strategisk utveckling av större vikt i verksamheterna 2023–2025

Utbildning Förskola och F-9

Antal barn i förskoleåldern har ökat kraftigt de senaste åren. Detta har även resulterat i ett ökat antal barn inom kommunens F-6-skolor.

För att möta ovanstående behov sker flera parallella insatser. Bland annat har beslut fattats om att riva Kesbergs och Björkhyddans förskolor till förmån för en ny förskola omfattande åtta avdelningar. I området Hol har en modul ställts upp intill ordinarie förskola. Dit flyttar avdelning Bamse som tidigare legat i skolhuset. Inom Lena enhet har det omvända skett, förskolan samnyttjar lokaler med skolan för att möta ett ökat behov av barnomsorgsplatser.

Inom Vårgårda tätort har beslut fattats om utökning av Fridhemskolan från en till två klasser per årskurs. Detta sker genom att en ny huskropp länkas ihop med den befintliga skolbyggnaden. Denna utökning möjliggör även särskolans verksamhet att växa.

De kommunala förskolorna arbetar med ett uppdaterat kvalitetsarbete som syftar till att synliggöra samtliga läroplansmål och öka förskolans likvärdighet. Målet är att det systematiska kvalitetsarbetet ska tydliggöras utifrån vetenskaplig grund, beprövad erfarenhet och kollegialt lärande. Förskolan i Vårgårda samarbetar med forskare från flera olika lärosäten, till exempel Göteborgs universitet och Gävle högskola.

Inom skolan fortsätter förbättringsarbetet kring de tre fokusområdena professionsutveckling, stöd och ökad närvaro. Arbete för ökad närvaro i skolan är ett särskilt prioriterat område då frånvaron ökat dramatiskt den senaste tiden, till följd av pandemin. Gällande professionsutveckling sker ett spännande samarbete mellan Vårgårda kommun och Linköpings universitet. Dels genom föreläsningar av Markus Samuelsson, professor i pedagogik, dels genom simulatorträning, där några lärare kommer att ges möjlighet att träna ledarskap genom digitala avatrar, vilka symboliserar elever.

Utifrån ambitionen att ge alla barn och elever de bästa tänkbara förutsättningarna för ökade kunskaper och ett bra liv sker kontinuerlig samverkan med många aktörer. Dels inom kommunen där socialtjänsten och kultur och fritid är viktiga samarbetspartners. Men även genom olika projekt med bland annat företagare och näringsliv.

Utbildning Gymnasieskola

Perioden 2018 till 2020 bedrevs ett utvecklingsarbete på Sundlergymnasiet kring digitalisering, vilket gjorde att skolan stod väl rustad för övergången till distansundervisning i samband med pandemin 2020 och 2021. De efterföljande granskningarna från Skolinspektionen har gett verksamheten goda vitsord för hur utbildningen bedrevs på distans. Trots detta sjönk elevernas resultat under perioden, vilket visar att distansundervisning inte är ett kvalitativt acceptabelt

alternativ till skolförlagd undervisning. Arbetet med att utnyttja digitaliseringens möjligheter inom den skolförlagda undervisningen förblir ett av skolans viktigaste utvecklingsområden.

Sedan flera år tillbaka har det skett en systematisk satsning på skolans elevhälsoarbete för att nå den politiska målsättningen kring fullföljda studier. De senaste åren har arbetet i hög utsträckning fokuserats kring elevhälsans samverkan med andra instanser, bl a socialtjänst och vård. Bland framgångarna kan nämnas att Ungdomsmottagningen regelbundet finns på plats i skolans lokaler och att en samverkan med Minimariaverksamheten har upprättats. Att fortsatt vårda en god samverkan är viktigt, inte minst för de elever som riskerar att inte fullfölja sina studier.

Musikskolan finns alltjämt kvar i Kesbergskolans lokaler, vilket förblir problematiskt ur arbetsmiljösynpunkt. Beslut finns dock att nya lokaler ska byggas i anslutning till Kulturen och 2023 och 2024 kommer att präglas av planering inför den planerade flytten till nya lokaler hösten 2024.

Samhällsbyggnad

Kommunen står, tillsammans med omvärlden, inför utmaningar inom klimatområdet. De kommande åren behöver kommunen både arbeta med att minska sitt klimatavtryck och med att anpassa både planering och anläggningar till det förändrade klimat som redan nu kan ses och som befaras kunna förvärras i framtiden.

2019 antogs planprogram för Fagrabo, som är kommunens viljeinriktning för området. Fagrabo förväntas kunna försörja tätorten med mark för bostäder många år framöver. Under planperioden kommer de första detaljplanerna tas fram och genomförandet planeras.

Intresset för att bygga i Vårgårda har varit större än någonsin. Arbetet med att exploatera mark på ett effektivt och samhällsekonomiskt vettigt sätt har påbörjats och kommer fortsätta under planperioden. Det är viktigt att de planer och viljeinriktningar som finns blir realiserade och kommer samhället till gagn. Den närmsta perioden är osäker när det gäller efterfrågan på bostadsmarknaden, beroende på omvärldsfaktorer, och kommunen behöver anpassa sitt arbete för att kunna agera långsiktigt effektivt även under perioder med osäkra omvärldsfaktorer.

Kommunens större detaljplan för verksamheter färdigställdes vid millennieskiftet men det dröjde ytterligare flera år innan exploateringen tog fart på allvar. Nu har efterfrågan på verksamhetsmark ökat markant och under planperioden kommer arbetet med nästa detaljplan för verksamheter färdigställas. Redan innan detaljplanen är färdigställd finns flera intressenter och det är viktigt att kommunen förvaltar den ökade efterfrågan på ett klokt sätt.

Arbetet med att utreda lösningar för kommunalt vatten och avlopp i Hol och Horla kommer intensifieras under planperioden. Arbetet löper parallellt med

bostadsutvecklingen i områdena, där efterfrågan på bostäder har ökat de senaste åren. Samtidigt kommer utredningar och åtgärder inom vatten- och avloppsområdet pågå under perioden med syfte att se till att kommunen är rustad för den utveckling som visionen ger uttryck för.

Även kommunens egna lokaler behöver planeras väl för att uppnå en hög effektivitet och för att säkerställa att resurser används på bästa sätt. Genom effektiv lokalförsörjnings-planering kan kommunen bättre uppfylla sina olika verksamheters behov och samtidigt planera både investeringar och större underhållsåtgärder. Under planperioden planeras för en ny förskola i tätorten samt lösningar för att uppfylla äldreomsorgens framtida behov av lokaler.

Vård och Omsorg

Verksamheten står inför en stor utmaning i omställningen till en Nära vård i samverkan med primär- och slutenvården i regionen. En mer tillgänglig, närmare vård kan tillsammans med nya arbetssätt i vården innebära att resurserna inom vård och omsorg kan användas bättre och därmed räcka till fler. Kärnan i Nära vård är ett personcentrerat arbetssätt som utgår från individens behov och förutsättningar. Det innebär att se, involvera och anpassa insatserna efter vad som är viktigt för just den personen.

Den tekniska utvecklingen fortskrider inom alla områden i samhället, i hög grad även inom sektorn för vård och omsorg. Såväl personal som omsorgstagare ställer krav på lättillgänglig information, samverkan mellan vårdenheter och välfärdsteknik som i många fall förutsätter digitala lösningar. Ny teknik och förändrade krav förutsätter förändrat arbetssätt men också ny teknisk utrustning som förenklar att kunna hantera ett stort informationsflöde och ha data tillgängliga som underlättar beslutsfattande.

Digitaliseringen utgör en möjlighet för omsorgssektorn att utvecklas i förhållande till den demografiska och tekniska utvecklingen och drivs av flera olika intressenter - både av omsorgstagare, personal, ledning, politiker och från allmänheten.

Den demografiska utvecklingen i Vårgårda kommun innebär ett stort behov av att öka antalet platser på särskilt boende med inriktning för personer med demenssjukdom. Förvaltningen fortsätter planeringen av utbyggnaden av fler särskilda boendeplatser för att kunna möta framtidens behov.

För att kunna möta framtidens behov av kompetens behöver en rekryteringsplan tas fram samt att förvaltningen arbetar med att minska personalomsättningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare. Personalomsättning ökar också belastningen på den befintliga personalen och ger väsentliga kostnadsökningar; för övertid, bemanningslösningar och introduktioner. Med många nya medarbetare ökar också riskerna för fel och kvalitetsbrister. Att bli bättre på att behålla och utveckla de medarbetare som finns i verksamheten, är därför en av förvaltningens viktigaste strategiska utmaningar.

Socialtjänst

I en lågkonjunktur som alltmer närmar sig säger erfarenheten att de som drabbas hårdast är personer som redan lever i utsatthet. Detta kommer vara en utmaning för verksamheten de kommande åren.

Arbetsmarknaden i Vårgårda är god, vilket gör att andelen som uppbär ekonomiskt bistånd varit förhållandevis låg, en lågkonjunktur kan dock snabbt förändra detta läge. Av de personer som uppbär ekonomiskt bistånd har många individer en lång väg till arbete, vilket ställer krav på delvis förändrade arbets sätt. Utgångspunkten för arbetet är att människor vill göra rätt och att det med små medel går att göra skillnad och att stegförflyttningar kan ske. Ett arbete som redan påbörjats är arbetet med att växla försörjningsstöd till anställningar för att underlätta vägen till ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. Den kommunala vuxenutbildningen förväntas framöver att spela en allt viktigare roll i samhällsutmaningen. Allt fler individer saknar gymnasiekompetens, och Komvux blir då ofta vägen vidare till en utbildning och ett arbete. Såväl för den enskilda individen, som för arbetsgivare blir därför vuxenutbildningen en viktig pusselbit.

Kompetensförsörjningen på såväl kort som lång sikt är ett reellt problem. För att kunna bedriva en god välfärd är det av vikt att kunna rekrytera medarbetare med rätt kompetens, samt att kunna erbjuda en god arbetsmiljö där människor trivs och vill stanna kvar och utveckla arbetet. Medarbetare möter ständigt människor i utsatthet vilket är påfrestande och stundtals tungt. Ett hårdnande samhällsklimat och den övervältringseffekt som blir när andra instanser är mer restriktiva med sina ansvarsområden gör att allt fler individer vänder sig till socialtjänsten med en komplex problematik. Detta kombinerat med omgivningens höjda förväntningar på verksamheterna och på den enskilde medarbetaren är utmanande. Inom utrednings- och resursenheten kommer arbetet med förhållningssättet Signs of safety att fortsätta. Där är målsättningen att fortsatt hitta lösningar på hemmaplan och att alla Vårgårdabor ska få möjlighet att växa och utvecklas i det egna samhället.

De demografiska förutsättningarna för kommunen förväntas också påverka verksamheten då såväl äldre som barn och unga förväntas öka. En ökad befolkning är i sig positivt, men det ställer också krav på såväl kommunen som helhet som socialtjänsten. En ökad population leder till ökad efterfrågan på verksamhetens insatser.

Försäkringskassans förändrade praxis vad gäller åtstramningar inom personlig assistans har i flera år påverkat kommunen. Vid årsskiftet så träder förändringar inom LSS-lagstiftningen i kraft, vilket förväntas leda till att personer med funktionsnedsättningar kommer att kunna få ett ökat stöd från såväl kommunen som Försäkringskassan, detta återstår dock att fortsatt följa för att se vilken effekt det kommer ge för kommunen.

Vidare är en förutsättning för att kunna nå de kommunala målen framledes en utökad samverkan, mellan verksamheterna, samt mellan kommun och övriga myndigheter och organisationer i samhället. Detta inte minst när det kommer

till barn och ungas uppväxtvillkor där det behöver finnas breda satsningar för att tillförsäkra att alla barn har goda uppväxtvillkor och får det stöd de behöver oavsett om det kommer från föräldrar, civilsamhälle, kommun eller region.

Kultur och Fritid

Strategi för Kultur och fritid implementeras och förverkligas i verksamheten. Arbete med kompletterande styrdokument till strategin är påbörjat.

Arbetet fortsätter med att utveckla Vårgårda bibliotek (med ungdomsverksamheten Bubblan) till en ännu bättre mötesplats för medborgare och besökare i alla åldrar. Det sker bland annat genom generösa öppettider, ett brett programinnehåll och fler aktiviteter.

Ökat fokus på strategiskt förebyggande arbete riktat mot unga vuxna i samarbete med övriga verksamheter i förvaltningen.

Ökat fokus på kulturutveckling vilket ska leda till ett bredare och fylligare utbud av kulturaktiviteter för medborgare i alla åldrar. Att utveckla byggnaden Kulturen till en öppnare mötesplats är en del av detta arbete.

Rörelse i fokus är ett projekt som Vårgårda kommun blivit beviljade medel från Södra hälso- och sjukvårdsnämnden för att genomföra. Projektet sträcker sig över en treårsperiod, 2022-2025. Syftet är att mer rörelse ska ge bättre studieresultat för kommunens ungdomar på högstadiet. Projektet sammanlänkar rörelse och läxhjälp och sker i samverkan med föreningar. Det råder idag stor brist på träningstider för inomhusidrotter på fullstorleksplan. Förvaltningen arbetar med att skapa möjligheter för fler träningstider på både kort och lång sikt.

Kultur och fritid är delaktiga i planeringsarbetet av Fagraboområdet för att säkerställa friluftslivet i området och föreningslivets delaktighet. Boendefrågor och friluftsfrågorna ska harmonisera i utformningen av nya Fagrabo.

Ett av verksamhetens viktigaste uppdrag är som alltid att stötta kommunens föreningsliv i arbetet med att göra Vårgårda kommun till en bättre kommun att leva och bo i. Föreningarnas ungdomsledare är viktiga förebilder och är med och fostrar barn och ungdomar. Vårgårda kommun ska fortsätta arbetet med att stötta och motivera dagens och morgondagens ungdomsledare i kommunens föreningar.

Strategisk planering och utveckling

De senaste årens framtidsanalyser för visar att gapet mellan möjlig finansiering och ökat behov av service i kommunerna ökar framöver. Det som påverkar mest är demografiska förändringar. En väg att minska detta gap och få en hållbar ekonomi är att öka kvaliteten, se över vad som skapar värde för Vårgårdaborna och hitta kvalitetsbristkostnader. I detta arbete är kommunens ledare och medarbetare viktiga. Kommunens alla ledare (chefer, utvecklingsledare och fackliga ledare) har 2022 vidareutbildats i förbättringskunskap. Ledarprogrammet Tillsammans mot den goda kommunen är forskningsbaserat och syftar till att på ett bättre sätt tillvarata medarbetarnas

kunskap och engagemang med mål att förbättra verksamheten för Vårgårdaborna. Utbildning för medarbetare en dag startar upp 2023.

Inom det miljöstrategiska området är utvecklingen snabb och accelererande, särskilt om man räknar in frågor som lokal och regional elförsörjning och den påverkan de extremt höga energipriserna har på mycket i samhället. Frågor om el, effekt och överföringskapacitet i elnätet har varit i fokus och arbetet med att utreda och diskutera vidare kommer att fortsätta kommande år. Våren 2022 genomförde kommunen med hjälp av en konsult en dialog med de 15 största elförbrukande företagen för att i dialog med både dessa och elnätsägaren (Vattenfall) utreda hur situationen är i Vårgårda. Detta är en avgörande fråga för näringslivet och dess framtida utveckling, både i relativ närtid (3-5 år) och på längre sikt. Utredningen visar att det är viktigt att snarast vidta ett antal åtgärder tillsammans med berörda aktörer (näringslivet, grannkommuner, Vattenfall) för att säkerställa en fortsatt god möjlighet för både befintliga verksamheter att utvecklas och för nya företag att i framtiden etablera sig.

Ett arbete med att uppdatera kommunens miljöstrategi pågår.

Ny regional avfallsplan har tagits fram och antagits av samtliga kommuner i Boråsregionen. Avfallsplanen innehåller ett antal åtgärder som ska genomföras och siktar på ett tydligt sätt mot mer cirkularitet, till exempel mer återbruk av prylar och material och ligger i linje med övrig samhällsutveckling.

Även inom Västra Götalandsregionen finns fortsatt höga ambitioner inom miljö- och klimatområdet och uppföljning av till exempel regionala mål och åtaganden som Vårgårda kommun åtagit sig att bidra till via åtgärder, som Klimat 2030 och länsstyrelsens regionala miljömål. Ett exempel på det regionala arbetet är de tjugo klimatlöften kommunerna i regionen arbetat med 2021 och fortsätter att arbeta med kommande år och ett annat är de förslag på nya kommunala åtaganden för att bidra till att de regionala miljömålen ska nås.

Kommunens webbplats är en relevant kanal för medborgare, företag och föreningar. Allt fler använder vargarda.se för att hitta information, utföra tjänster och att kommunicera med kommunen. Med anledning av det pågår ett arbete med att utveckla en ny webbplats med hög användbarhet, god funktionalitet och högre tillgänglighet för alla. Målet är att skapa en webbplats anpassad för dagens användarbeteende och krav.

Arbete pågår med tillgänglighet enligt EU:s tillgänglighetsdirektiv och nationell lagstiftning med nya myndigheten Digg, Myndigheten för digital förvaltning, arbeta med informationssäkerhet enligt Ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) samt arbeta med dataskydd och fortsatt tillämpning av Dataskyddsförordningen (GDPR).

Kommunen fortsätter att vidta krisberedskapsuppbyggande åtgärder, bidra till totalförsvarsuppbyggnaden genom att på ett säkert sätt kunna hantera frågor som är av vikt för Sveriges säkerhet. Säkerhetschef ansvarar för dessa frågor. Arbetet innefattar även kommunens förmåga att hantera extraordinära händelser, civilt försvar samt kommunens interna säkerhetsarbete.

Säkerhetschefen fungerar som kommunens kontaktperson på strategisk nivå gällande brottsförebyggande arbete och våldsbejakande extremism.

Säkerhetschef kommer framåt att stödja verksamheterna i sitt kontinuitetsarbete, hantera, analysera och utvärdera uppkomna händelser, utveckla det geografiska områdesansvaret på lokal nivå, påbörja kunskapsuppbyggnad om civilt försvar samt genomföra säkerhetsskyddsanalyser i kommunens verksamheter.

Hållbarhetsstrateg utreder möjligheterna hur projektet Hållbar sömnad eventuellt kan övergå till att bli ett socialt företag.

Hållbarhetsstrateg är också ett stöd i arbetet med medborgardialoger, till exempel i Hol samt genom att skapa ett medborgarteam där kommunen tillsammans med Vårgårdaborna samlas kring utvecklingsfrågor kring bostadsområden i centrum.

Kansli

Arbete med framtagande av ny kommunövergripande dokumenthanteringsplan är genomfört. Planen beslutades i kommunstyrelsen hösten 2022. Arkivarbetet fortlöper nu med fokus på Boråsregionens gemensamma arbete med införande av e-arkiv. Detta genomförs i projektform kommande tre år med start i september 2022.

Kansliet ansvarar tillsammans med SPU för planering av utbildning för nya förtroendevalda 2023.

Ekonomi

Ekonomiavdelningen kommer de kommande åren att fortsätta arbetet med att vara en professionell och proaktiv avdelning som ger stöd och service till medborgare, politiker, chefer och medarbetare i kommunen inom ekonomi och upphandlingsfrågor. Ekonomiavdelningen kommer också att tillse att lagar, regler, policys och andra styrdokument efterföljs inom ekonomi- och upphandlingsområdet.

Ekonomiavdelningen arbetar vidare med att hitta kommunövergripande och välfungerande internprissättning, arbetsätt för personalekonomisk uppföljning och digitalisering. Kommande år ska arbetet med att identifiera kvalitetsbristkostnader och planering för upphandling av ekonomisystem påbörjas.

Personal

Arbetet med att sänka sjukfrånvaron fortsätter, bland annat genom att fånga upp behoven av specifika och fortsatta insatser på de personalekonomiska uppföljningarna tillsammans med respektive chef.

Förvaltningen fokuserar på ledarutveckling, då den har direktinverkan på personalens motivation och styrning av verksamheten. Fokus kommer också att vara kvalitetskultur, hur man på bästa sätt arbetar tillsammans chefer och medarbetare för att uppnå en god arbetsmiljö och därmed goda resultat i

verksamheten. Ledarutvecklingsprogrammet startades upp våren 2022 med målet att påbörja två omgångar per år från Vårgårda och Herrljunga.

Personalenheten genomför en stor översyn av samtliga personalpolitiska styrdokument, mallar och rutiner för att dessa ska vara i linje med arbetet med Tillsammans mot den goda kommunen.

Löneenhetens fortsätter arbetet med att stärka och kvalitetssäkra sina processer och stödsystem för lönehantering bland annat genom att flera delar av anställningsprocessen digitaliseras. På sikt kommer denna digitalisering av bland annat anställningsavtal och lönebesked leda till helt digitala personakter.

Kommunhuset Vårgårda